

Llei

del dret de les dones
a eradicar la violència
masclista

**Llei 5/2008, del 24 d'abril,
del dret de les dones a
eradicar la violència masclista**

Aprovada pel Ple del Parlament
(tramitació núm. 200-00022/08)
en la sessió núm. 34, del 16 d'abril de 2008
(*Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*,
sèrie P, núm. 48/VIII).

Publicada en el *Butlletí Oficial del Parlament
de Catalunya*, núm. 251/VIII, del 28 d'abril
de 2008.

Promulgada el 24 d'abril de 2008
(*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*,
núm. 5123, del 2 de maig de 2008).

Barcelona, 2009

PARLAMENT DE CATALUNYA

Primera edició
Barcelona, febrer del 2009
(edició núm. 325)
Textos Legislatius, 75

© Publicacions del Parlament de Catalunya
Departament d'Edicions
Parc de la Ciutadella, s/n · 08003 Barcelona
Tel. 933 046 635 / Fax 933 046 636
A/e: edicions@parlament.cat
www.parlament.cat

Imprès a Impressors de Barcelona
Tiratge: 1300 exemplars

DL: B.9108-2009

Edició no venal

Sumari

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

Preàmbul 13

Títol I. Disposicions generals

Article 1. Objecte de la Llei 31

Article 2. Garantia dels drets de les dones 32

Article 3. Definicions 32

Article 4. Formes de violència masclista 34

Article 5. Àmbits de la violència masclista 35

Article 6. Finalitats 37

Article 7. Principis orientadors en
les intervencions dels poders públics 38

Títol II. De la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista

Capítol 1. Recerca en violència masclista

Article 8. Foment, abast i difusió de la recerca 41

Capítol 2. Sensibilització social i informació per a prevenir i eliminar la violència masclista

Article 9. Actuacions d'informació
i de sensibilització social 42

Capítol 3. Detecció de la violència masclista

Article 10. Actuacions de les administracions públiques	44
Article 11. Obligació d'intervenció i de comunicació	44

Capítol 4. Àmbit educatiu

Article 12. Coeducació	45
Article 13. Currículums educatius	46
Article 14. Supervisió dels llibres de text i d'altre material educatiu	46
Article 15. Formació i capacitatció del professorat .	46
Article 16. Anàlisi i interpretació de la cultura de la violència	46
Article 17. Àmbit de l'ensenyament universitari .	47

Capítol 5. Formació i capacitatció de professionals

Article 18. Programes de formació específica sobre la violència masclista	47
Article 19. Formació de professionals	48

Capítol 6. Mitjans de comunicació

Article 20. Atribucions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya	49
Article 21. Protocols dels mitjans de comunicació .	49
Article 22. Continguts i publicitat amb relació a la violència masclista	49
Article 23. Tractament de la informació	50
Article 24. Obligacions de servei públic	51
Article 25. Autoritzacions per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual	51
Article 26. Ajuts i subvencions	51

Capítol 7. Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe en l'àmbit laboral i social

Article 27. Actuacions de sensibilització i formació	52
Article 28. Negociacions i acords col·lectius	52
Article 29. Subvencions a empreses	53

Títol III. Dels drets de les dones en situacions de violència masclista a la prevenció, l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral

Capítol 1. Dret a la protecció efectiva

Article 30. Contingut del dret a la protecció efectiva	53
Article 31. Forces i cossos de seguretat	54

Capítol 2. Dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques

Article 32. Contingut del dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques	55
--	----

Capítol 3. Drets d'atenció i de reparació

Article 33. Identificació de les situacions de violència masclista	56
--	----

Secció primera. Drets en l'àmbit de l'accés a un habitatge

Article 34. Concessió d'ajuts per a l'accés a un habitatge	57
Article 35. Accés prioritari als habitatges de promoció pública	57
Article 36. Residències públiques	58
Article 37. Ajudes a l'adaptació funcional de la llar	59

Secció segona. Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional

Article 38. Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional	59
Article 39. Programes de formació	60
Article 40. Obligació de confidencialitat	60

Secció tercera. Dret a l'atenció i a l'assistència jurídiques

Article 41. Dret a l'atenció jurídica	61
Article 42. Dret a l'assistència jurídica	62
Article 43. Serveis de guàrdia permanent i torns d'ofici especialitzats	62
Article 44. Els drets de menors d'edat	63

Secció quarta. Personació de l'Administració de la Generalitat en processos penals

Article 45. Supòsits per a la personació	63
--	----

Secció cinquena. Drets a prestacions econòmiques

Article 46. Renda mínima d'inserció, ajuts econòmics i altres prestacions	64
Article 47. Indemnitzacions	65
Article 48. Ajuts escolars	65
Article 49. Fons de garantia de pensions i prestacions	66
Article 50. Dret a obtenir les prestacions del Fons de garantia de pensions i prestacions	66
Article 51. Compatibilitat de les prestacions	67
Article 52. Dret de repetició	67

**Capítol 4. La Xarxa d'Atenció
i Recuperació Integral per a les dones
en situacions de violència masclista**

Article 53. Models d'intervenció i polítiques públiques	68
Article 54. Definició i estructura de la Xarxa	69
Article 55. Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada	70
Article 56. Serveis d'informació i atenció a les dones	70
Article 57. Serveis d'atenció i acolliment d'urgències	71
Article 58. Serveis d'acolliment i recuperació	72
Article 59. Serveis d'acolliment substitutori de la llar	72
Article 60. Serveis d'intervenció especialitzada	73
Article 61. Serveis tècnics de punt de trobada	73
Article 62. Serveis d'atenció a la víctima del delictes	74
Article 63. Serveis d'atenció policial	74
Article 64. Creació i gestió dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral	74

**Capítol 5. Accions dels poders
públics en situacions específiques**

Article 65. Mesures per a facilitar la detecció de la violència masclista	76
Article 66. Immigració	76
Article 67. Prostitució	76
Article 68. Món rural	77
Article 69. Vellesa	77
Article 70. Transsexualitat	77
Article 71. Discapacitat	78

Article 72. Virus de la immunodeficiència humana	78
Article 73. Ètnia gitana	78
Article 74. Centres d'execució penal	79
Article 75. Mutilacions genitals femenines	79

Títol IV. De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista

Capítol 1. Disposicions generals sobre el règim competencial

Article 76. Responsabilitats públiques	80
Article 77. Coordinació i col·laboració interadministratives	81
Article 78. Cessió de dades	82

Capítol 2. Competències de les administracions públiques

Article 79. Competències del Govern	82
Article 80. Institut Català de les Dones	83
Article 81. Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista	84
Article 82. Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista	85
Article 83. Competències dels municipis	85

Capítol 3. Intervenció integral contra la violència masclista

Article 84. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista	86
Article 85. Protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista	87
Article 86. Participació i foment dels ens locals	88

Article 87. Participació i foment dels consells i les associacions de dones	89
--	----

Disposicions addicionals

Primera. Recursos econòmics	89
Segona. Revisió dels currículums educatius	91
Tercera. Modificació del Decret legislatiu 1/1997, en matèria de funció pública	91
Quarta. Modificació de la Llei 10/1997, de la renda mínima d'inserció	91
Cinquena. Modificació de la Llei 18/2003, de suport a les famílies	92
Sisena. Modificació de la Llei 22/2005, de la comunicació audiovisual de Catalunya	92
Setena. Modificació del Decret legislatiu 3/2002, de finances públiques de Catalunya	93
Vuitena. Modificació de la Llei 1/2001, de mediació familiar de Catalunya	93
Novena. Modificació de la Llei 11/1989, de creació de l'Institut Català de les Dones	94
Desena. Administració penitenciària	94
Onzena. Informació anual del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista	95

Disposicions transitòries

Primera. Impacte social de la Llei	95
Segona. Actualització de la Xarxa d'Atenció i Recuperació integral	95
Tercera. Aplicació del Fons de garantia de pensions i prestacions	95
Quarta. Aprovació dels models d'intervenció integral	96

Cinquena. Aprovació del Programa d'intervenció integral	96
Sisena. Dret transitori	96
Disposició derogatòria	96
Disposicions finals	97
Primera. Habilitació reglamentària	97
Segona. Normativa supletòria	97
Tercera. Regulació del Fons de garantia de pensions i prestacions	97
Quarta. Previsions pressupostàries	97
Cinquena. Entrada en vigor	98
Índex analític	99

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

Preàmbul

I

Les dones han estat essencials en la construcció i la defensa dels drets i les llibertats al llarg de la història. Malgrat això, gran part de les nostres societats no han reconegut el paper històric de les dones i no n'han garantit els drets.

La llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista parteix de la premissa que els drets de les dones són drets humans. La violència masclista és una greu vulneració d'aquests drets i un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania, l'autonomia i la llibertat.

La finalitat d'aquesta llei és establir els mecanismes per contribuir a l'eradicació de la violència masclista que pateixen les dones i reconèixer i avançar en garanties respecte al dret bàsic de les dones a viure sense cap manifestació d'aquesta violència.

La lluita contra la violència masclista és part del procés de les dones per a fer efectius llurs drets i construir un entorn que en permeti el lliure desen-

volupament. Aquest trajecte té una llarga història al nostre país, gràcies a la qual les dones, malgrat les situacions adverses, han desenvolupat uns espais propis d'autonomia.

Aquesta llei parteix, en primer lloc, del reconeixement de les mateixes experiències de les dones que han passat per diverses situacions de violència, a qui considera agents actives en el procés de transformació individual i col·lectiva de la nostra societat pel que fa al coneixement i a la superació d'aquest conflicte.

Aquesta llei parteix també del reconeixement del paper històric i pioner dels moviments feministes. El valor i la riquesa del saber i de les eines d'anàlisi i d'intervenció desenvolupades pels feminismes són fonamentals per a comprendre l'origen de la violència masclista i poder eliminar-la. Així mateix, el moviment de dones de Catalunya ha tingut un paper essencial en el desenvolupament dels drets i en la creació d'espais de llibertat per a les dones del nostre país.

Per tant, les aportacions fetes per les dones que han patit violència i pels grups de dones que han treballat i treballen contra les violències i les pràctiques feministes en defensa dels drets de les dones han estat considerades d'una gran importància en l'elaboració d'aquesta llei, perquè la reclamació del dret de les dones a viure sense violència masclista és el resultat dels esforços de milers de dones que han denunciat les diverses manifestacions d'aquesta violència i han fet possible, així, incorporar finalment aquest dret a la nostra estructura jurídica.

Cal reconèixer, allora, la importància històrica i el caràcter innovador i exemplar de les actuacions po-

lítiques dels ens locals en l'abordatge del fenomen, des de la responsabilitat pública. Els ens locals i supralocals han estat pioners en el desplegament de mesures i serveis d'informació, atenció o suport a les dones en situacions de violència, han construït espais de coordinació amb el món associatiu i han establert protocols d'actuació conjunta que han inspirat bona part dels continguts d'aquest text legal.

Aquesta llei recull totes aquestes experiències i té la voluntat d'esdevenir un instrument actiu i efectiu per a garantir els drets de les dones i per a posar les eines jurídiques per a excloure de la nostra societat la violència masclista. La Llei no és un punt final, sinó un punt de partida, una part del procés que s'haurà de completar amb les pràctiques de tots els àmbits implicats.

Les violències exercides contra les dones han estat anomenades amb diferents termes: violència sexista, violència patriarcal, violència viril o violència de gènere, entre altres. En tots els casos la terminologia indica que es tracta d'un fenomen amb característiques diferents d'altres formes de violència. És una violència que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho, en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre dones i homes. Aquesta llei reconeix el caràcter específic i diferenciat d'aquesta violència i també la necessitat d'aprofundir en els drets de les dones per a incloure les necessitats que tenen en l'espai social.

La Llei utilitza l'expressió *violència masclista* perquè el masclisme és el concepte que de forma més general defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones i que,

alhora, ha imposat un model de masculinitat que encara és valorat per una part de la societat com a superior. La violència contra les dones és l'expressió més greu i devastadora d'aquesta cultura, que no només destrueix vides, sinó que impedeix el desenvolupament dels drets, la igualtat d'oportunitats i les llibertats de les dones. Per això el dret no pot tractar aquest problema social des d'una perspectiva falsament neutral, sinó que els instruments legals han de reconèixer aquesta realitat per a eliminar la desigualtat social que genera. Per a aconseguir la igualtat material i no provocar una doble discriminació, s'ha de partir de les desigualtats socials existents.

Aquesta llei neix en el context d'una transformació de les polítiques públiques que té l'objectiu d'emmarcar normativament la transversalitat de la perspectiva de gènere en tots els àmbits i que contribuirà a fer possible l'exercici d'una democràcia plena. Es tracta, en definitiva, d'enfocar el fenomen de la violència masclista com un problema vinculat al reconeixement social i jurídic de les dones.

La violència masclista es concreta en una diversitat d'abusos que pateixen les dones. A partir d'aquí es distingeixen diferents formes de violència –física, psicològica, sexual i econòmica–, que tenen lloc en àmbits concrets, en el marc d'unes relacions afectives i sexuals, en els àmbits de la parella, familiar, laboral i sociocomunitari. La present llei tracta de les manifestacions concretes d'aquesta violència, ja assenyalades pels moviments de dones i que han estat recollides per la normativa internacional, europea i estatal.

II

La normativa internacional, europea, estatal, nacional i local ha desenvolupat un ampli conjunt de drets i mesures per a eradicar les violències contra les dones.

Cal citar, entre altres, la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW), del 1979, i el Protocol facultatiu corresponent, del 1999. La Convenció reconeix expressament la necessitat de canviar les actituds, mitjançant l'educació dels homes i les dones, perquè acceptin la igualtat de drets i superin les pràctiques i els prejudicis basats en els rols estereotipats. El Protocol estableix el dret de les dones a demanar la reparació per la violació de llurs drets.

La Conferència de Drets Humans, de Viena, del 1993, va proclamar que els drets humans de les dones i de les nenes són part integral dels drets humans universals, i va subratllar la importància de les tasques destinades a eliminar la violència contra les dones en la vida pública i privada.

La Declaració de Beijing, del 1995, sorgida de la IV Conferència Mundial sobre les Dones, és el document més complet produït per una conferència de les Nacions Unides amb relació als drets de les dones, ja que incorpora els resultats assolits en les conferències i els tractats anteriors, entre altres, la CEDAW i la Declaració de Viena. Es va acordar la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra les dones, en què per primera vegada es reconeix que les causes de la violència són estructurals, i va definir el que és «violència de gènere» (article 113): «l'expressió "vio-

lència contra les dones” significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces dels esmentats actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada». En la Revisió de la Plataforma d’acció de Beijing, feta a Nova York el juny del 2000, es donà un nou impuls als compromisos acordats per a aconseguir la potenciació del paper de la dona i la igualtat de gèneres.

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides del 1997 condemna tots els actes de violència sexista contra la dona, exigeix que s’elimini la violència masclista en la família i en la comunitat i exhorta els governs a actuar per a prevenir, investigar i castigar els actes de violència i proporcionar a les dones unes reparacions justes i una assistència especialitzada.

La Resolució de la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides 2001/49 condemna tots els actes de violència masclista contra la dona, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

En l’àmbit europeu, cal citar, entre altres, la Resolució del Parlament Europeu del setembre de 1997, coneguda com a «Tolerància zero davant la violència contra les dones», desenvolupada l’any 1999, i la Decisió marc del Consell d’Europa del 15 de març de 2001, sobre l’Estatut de la víctima en el procés penal, que assenyala la importància d’evitar els processos de victimització secundària i la necessitat de

serveis especialitzats i d'organitzacions de suport a la víctima.

La Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 5 de juliol de 2006, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en afers de treball i ocupació (refosa), destaca la rellevància d'adoptar mesures per a combatre tota classe de discriminació per raó de sexe en els àmbits regulats per aquesta Directiva, i, en particular, adoptar mesures eficaces per a prevenir l'assetjament i l'assetjament sexual en el lloc de treball.

Durant els darrers anys, a l'Estat s'han produït avenços legislatius en matèria de lluita contra la violència masclista: la Llei orgànica 11/2003, del 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers; la Llei orgànica 15/2003, del 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal, o la Llei 27/2003, del 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica. Aquesta darrera llei ha comportat una nova fita en les mesures adoptades des dels poders públics en regular mesures cautelars especialíssimes sense cap precedent en l'ordenament jurídic penal espanyol. La Llei orgànica 1/2004, del 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, constitueix la primera llei integral europea que recull una resposta global a les violències contra les dones en les relacions de parella, amb inclusió d'aspectes preventius, educatius, socials, laborals, assistencials, sanitaris i

penals. A més, cal destacar les lleis aprovades per diverses comunitats autònomes, dins els respectius àmbits competencials, per tal d'intervenir en l'àmbit de la violència contra les dones.

D'altra banda, els plans específics contra la violència masclista apareixen a finals dels anys noranta, primer en l'àmbit estatal i després en l'àmbit autonòmic i el local. També han aparegut altres instruments normatius, com els protocols i els acords interinstitucionals. Així, el 1998 es va aprovar el primer Pla de l'Estat d'acció contra la violència domèstica (1998-2000), el qual articulava mesures en sis grans àrees, i posteriorment el II Pla integral contra la violència domèstica (2001-2004), l'aportació principal del qual és l'establiment de mesures penals i processals que van donar lloc a canvis en la legislació penal.

A Catalunya, la Llei 11/1989, del 10 de juliol, modificada per la Llei 11/2005, del 7 de juliol, crea l'Institut Català de les Dones, per mitjà del qual s'han desenvolupat diversos plans per a la igualtat d'oportunitats per a les dones i de prevenció de la violència masclista, i el Pla integral de prevenció de la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen (2002-2004), el primer d'aquestes característiques en l'àmbit territorial de Catalunya. En aquest sentit, cal fer esment de l'experiència que va significar el primer protocol interdepartamental d'atenció a la dona maltractada en l'àmbit de la llar (1998), que, amb mancances de definició conceptual i d'eficàcia, va ésser un intent d'establir unes pautes per a facilitar la intervenció en l'àmbit de la violència contra les dones, la qual cosa ha permès un treball posterior que no ha hagut de partir de zero.

El sisè eix del Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007), que desenvolupa el Programa per a l'abordatge integral de les violències contra les dones, efectua un reconeixement dels drets de les dones com a ciutadanes, remarca el sistema patriarcal que sosté i legitima les violències i estableix mesures coordinades entre diferents departaments i administracions.

A nivell local, alguns municipis de Catalunya han elaborat plans o programes específics contra la violència masclista. D'altra banda, ajuntaments i consells comarcals han signat acords amb entitats i institucions per tal d'assolir circuits eficients d'actuació contra la violència masclista.

L'Estatut de Catalunya dona un tractament molt sensible a les dones i aborda d'una manera específica els drets de les dones davant la violència masclista. Així, l'article 19 determina, com a drets de les dones, el lliure desenvolupament de la personalitat i la capacitat personal, i viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i tot tipus de discriminació, i més endavant, l'article 41.3 estableix com un dels principis rectors de les polítiques públiques el deure de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori, i, així mateix, estableix el deure de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic i el de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació de les esmentades polítiques. A més, l'article 153 aborda les polítiques de gènere disposant

que correspon a la Generalitat la competència exclusiva de la regulació de les mesures i els instruments per a la sensibilització sobre la violència de gènere i per a detectar-la i prevenir-la, i també la regulació de serveis i recursos propis destinats a aconseguir una protecció integral de les dones que han patit o pateixen aquest tipus de violència. Tot això, juntament amb la competència de la Generalitat de Catalunya en matèria de conservació, modificació i desenvolupament del dret civil català, normes processals i de procediment administratiu que es deriven de les particularitats del dret substantiu de Catalunya o de les especialitats de l'organització de la Generalitat, porta a la necessitat d'aprovar la present disposició legal.

Pel que fa al dret civil de Catalunya, el Govern de la Generalitat, per mitjà de l'Observatori de Dret Privat de Catalunya, com a òrgan responsable de fer el seguiment del desenvolupament de l'ordenament jurídicocivil, per tal de procedir a la modificació del Codi de família, procedirà a la incorporació de les modificacions necessàries per a garantir els objectius d'aquesta llei. En aquest marc, el 30 de gener de 2007 va ser aprovat el Projecte de Llei del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions, que aporta una regulació nova en el dret de successions en el sentit d'incorporar els supòsits de violència domèstica com a causes d'indignitat per a succeir a la parella.

III

La Llei s'estructura en quatre títols, onze disposicions addicionals, sis disposicions transitòries, una disposició derogatòria i cinc disposicions finals.

El títol I recull les disposicions generals de la Llei, en què es defineixen les qüestions bàsiques sobre la violència masclista; l'objecte, les finalitats i l'àmbit d'aplicació de la Llei, i el concepte, les formes d'exercici i els àmbits de manifestació de la violència masclista, tant en l'espai públic com en el privat. Això respon a la idea que les formes de violència masclista són múltiples, des d'una violència directa, vexatòria, com ho són els maltractaments, que poden incloure l'agressió física, psicològica i sexual, fins a la violència econòmica i l'explotació de les dones, entre altres. Aquest títol assenta els principis que han d'orientar les intervencions dels poders públics per a eradicar aquesta violència i que han regit l'elaboració de l'articulat, que són, entre altres, la integralitat, la transversalitat i el compromís de tots els poders públics implicats amb la finalitat de donar una resposta ferma i contundent i garantir un tractament adequat i efectiu del dret de les dones a no ésser discriminades i a viure amb autonomia i llibertat, trencant la visió purament assistencialista.

Cal escometre la violència masclista com una vulneració dels drets humans, tenint en compte la naturalesa multicausal i multidimensional, per la qual cosa la resposta ha d'ésser global i obligar-hi tots els sistemes. Al mateix temps, la integralitat i la transversalitat de les mesures exigeixen que cada organisme implicat defineixi accions específiques des de l'àmbit respectiu d'intervenció, sempre d'acord amb el model d'intervenció esmentat. En aquesta línia, la Llei estableix que totes les actuacions que es duguin a terme per a garantir els drets i les mesures que regula tin-

guin en compte les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones a les quals van destinades, amb el benentès que cap particularitat no justifica la vulneració dels drets fonamentals de les dones. Així mateix, la complexitat de les estratègies necessàries en la lluita contra la violència masclista requereix establir mecanismes de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques implicades, i també fomentar la participació i la col·laboració de les entitats i les organitzacions socials, en especial els consells i les associacions de dones.

El títol II regula la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista. El capítol 1 configura la recerca com a eina bàsica d'actuació, que obliga el Govern de la Generalitat a garantir la suficiència de mitjans per a assegurar que es dugui a terme en tots els àmbits relacionats amb la violència masclista. La promoció d'aquesta recerca ha d'ésser liderada i impulsada transversalment per l'Institut Català de les Dones. Pel que fa a la sensibilització social, el capítol 2 determina les actuacions que cal impulsar periòdicament per tal d'optimitzar el conjunt de mesures i recursos que estableix la Llei; el capítol 3 recull l'obligació dels poders públics de desenvolupar les accions necessàries per a detectar i identificar les situacions de risc, i també per a intervenir per mitjà dels protocols específics d'actuació. En aquest àmbit de la detecció, la Llei obliga totes les persones professionals, especialment les de la salut, dels serveis socials i de l'educació, a intervenir quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una evidència

fonamentada de violència masclista, d'acord amb els protocols específics i en coordinació amb els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral. El capítol 4 regula l'actuació de les polítiques públiques en l'àmbit educatiu incorporant-hi la coeducació com a element fonamental en la prevenció de la violència masclista. L'objectiu fonamental de l'educació és proporcionar una formació integral que faci disminuir el sexisme i l'androcentrisme i que faci visibles i estengui a tota la població escolar els sabers femenins que han estat marginats del currículum i de la vida escolar quotidiana. El capítol 5 defineix la formació i la capacitat obligatòries de totes les persones professionals que intervenen directament i indirectament en processos de violència, i obliga les administracions públiques de Catalunya a dissenyar programes de formació amb aquesta finalitat. El capítol 6 conté les mesures específiques destinades als mitjans de comunicació, que en el camp de la publicitat han de seguir l'obligació de respectar la dignitat de les dones i la prohibició de generar i difondre continguts que justifiquin o banalitzin la violència masclista o incitin a practicar-la, tant si s'exhibeixen en mitjans públics com en privats. Aquestes mesures es fan extensibles a la publicitat institucional i dinàmica a Catalunya. Finalment, el capítol 7 incorpora mesures en l'àmbit social per a combatre l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe en el treball de mercat.

El títol III regula tots els drets de les dones a la prevenció, l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral, que esdevenen el nucli central dels drets de les dones en situacions de

violència masclista. El capítol 1 determina el dret a la protecció efectiva, que el vincula als cossos de policia autonòmica i local, els quals han de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En l'àmbit sanitari, el capítol 2 reconeix el dret a l'atenció i l'assistència sanitàries especialitzades per mitjà de la xarxa d'utilització pública, i també l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en els diferents nivells i serveis, que ha de contenir un protocol específic per a les dones que han patit una agressió sexual. El capítol 3 recull els drets d'atenció i de reparació en diferents àmbits, d'habitatge, d'ocupació i formació ocupacional, d'assistència jurídica i de prestacions econòmiques. Cal ressaltar els mecanismes previstos per a possibilitar l'accés als drets de reparació establerts en aquest capítol. Diversos estudis han demostrat que moltes dones que pateixen aquesta violència no poden exercir plenament llurs drets sense passar per l'acreditació penal de la violència. Per aquesta raó, el text amplia el ventall de possibilitats d'identificació de la violència masclista.

Quant als drets de reparació, el dret d'accés a un habitatge es concreta en l'accés prioritari als habitatges de promoció pública. Una altra mesura important és el dret a l'ocupació i a la formació ocupacional, i en aquest sentit la Llei regula un seguit de mesures, com ara l'establiment de subvencions per a la contractació d'aquest col·lectiu de dones. En l'àmbit econòmic, s'han inclòs en aquest capítol diversos ajuts, perquè es considera que són imprescindibles per a les dones amb un desavantatge social i econòmic més elevat, per bé que no s'han de concebre com un element

aïllat, sinó com un instrument més per a desenvolupar els drets de les dones. Les prestacions econòmiques han d'ésser suficients per a restablir una vida digna de les dones i han de tenir la durada necessària per a afavorir-ne la recuperació i la inserció en el món laboral i restituir-los el lloc que els pertoca en la societat. Els processos de recuperació –que inclouen les filles i els fills de les dones– són llargs i costosos. La recuperació va més enllà de la separació de l'agressor, de la inserció laboral i de la restitució de l'autoestima. La recuperació és el procés personal i social que fa una dona, inclosa la reparació, per mitjà del qual es produeix el restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda, en totes les àrees, per tal de restablir totes les capacitats i les potencialitats que aquesta violència li ha sostret.

La Llei també recull el dret a accedir a l'assistència jurídica, a percebre la renda mínima d'inserció i els ajuts escolars tenint en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona, amb els límits establerts per la legislació aplicable.

Un altre aspecte important d'aquesta llei és la constitució d'un fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries, introduït per l'article 44 de la Llei 18/2003, del 4 de juliol, de suport a les famílies. Aquest fons, que ha d'operar amb caràcter de bestreta, s'ha d'activar quan hi hagi la constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer les pensions, la qual cosa comporti una situació de precarietat econòmica.

Cal destacar el capítol 4 d'aquest títol III, que obliga el Govern de la Generalitat a desenvolupar models

d'intervenció integral a tot el territori de Catalunya, per mitjà d'una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, que sigui capaç de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats de les dones que estan en situacions de violència masclista. Aquest capítol, doncs, regula la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista, i estableix els recursos i els serveis que l'han d'integrar i les persones a les quals es destinen, en funció de l'especificitat de la violència masclista. Tots els recursos i els serveis públics recollits en l'article 54.2 tenen caràcter gratuït. Finalment, es concreta la creació i la gestió dels serveis de la Xarxa en funció de les respectives competències de les administracions públiques de Catalunya.

El capítol 5 recull les accions dels poders públics en situacions específiques. D'aquesta manera la Llei pretén eliminar les barreres que dificulten l'accés als serveis i les prestacions a les dones que es troben en aquestes situacions. S'assenyalen, doncs, mesures específiques per a les dones en diverses situacions o àmbits: immigració, prostitució, món rural, vellesa, transsexualitat, discapacitat, virus d'immunodeficiència humana, ètnia gitana i centres d'execució penal. Una menció específica mereix l'obligació del Govern de la Generalitat de promoure la mediació comunitària en les famílies quan hi hagi risc de mutilacions genitals. En aquest supòsit ha de comptar amb mecanismes sanitaris d'intervenció quirúrgica per a poder afrontar la demanda de les dones que vulguin revertir els efectes de la mutilació practicada, i també mecanismes de suport psicològic, familiar i comunitari.

El títol IV, sota la rúbrica «De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista», delimita en el capítol 1 les disposicions generals sobre el règim competencial i la coordinació i la col·laboració interadministratives, i en el capítol 2 concreta les competències de l'administració autonòmica i l'administració local. Alhora, la Llei determina que l'Institut Català de les Dones, a més de complir totes les funcions que té atribuïdes per la legislació vigent, és l'instrument vertebrador per a afrontar la violència masclista. Aquest institut ha de liderar, per tant, les polítiques del Govern contra la violència masclista; les ha de dissenyar i les ha d'impulsar amb la resta de departaments implicats i, en síntesi, ha de vetllar per l'adequació dels plans i els programes que es duguin a terme, coordinant i garantint el treball transversal en tots els àmbits. En aquest sentit, es crea el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, com un òrgan dependent de l'Institut Català de les Dones, que es configura com una eina permanent d'estudis i de recerca sobre la violència masclista i de formació i capacitació de professionals. Es crea també la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista, com un òrgan específic de coordinació institucional, d'impuls, de seguiment, de control i d'avaluació de les actuacions en l'abordatge de la violència masclista.

En consonància amb l'article 41.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que estableix, com a principi rector de l'activitat dels poders públics de Catalunya, la necessitat de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones,

el capítol 3 de la Llei estableix que l'Institut Català de les Dones elabori els programes d'intervenció integral contra la violència masclista com a instruments de planificació que recullen el conjunt d'objectius i mesures que el Govern ha d'implantar en l'eradicació d'aquesta violència i que s'han d'incloure en el marc general de les polítiques de dones. La violència masclista està profundament arrelada en les estructures socials, per aquest motiu cal partir de la consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional d'aquesta violència. Aquests programes han d'ésser aprovats pel Govern amb una vigència de quatre anys. Les administracions locals i les entitats de dones han de participar en l'elaboració, el seguiment i l'avaluació dels programes. En aquest sentit, els protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista esdevenen mecanismes de suport i coordinació de les institucions i dels diversos agents implicats en aquesta matèria. Finalment, es recullen les especificitats pel que fa a la participació i el foment dels ens locals i els consells i les associacions de dones.

Les disposicions addicionals recullen les diverses modificacions de preceptes de lleis vigents necessàries per a acomodar-los a les exigències i les disposicions de la present llei, i també la revisió dels currículums educatius en el marc de l'acció coeducadora, establerta per la Llei. Juntament amb aquestes modificacions de l'ordenament, s'inclouen també regulacions específiques relatives a la responsabilitat de l'Administració de la Generalitat de garantir els recursos necessaris per a donar el compliment adequat a l'ordenació i la provisió de les accions i dels serveis

que estableix aquesta llei, i dotar un fons econòmic específic anual a favor dels ens locals.

Les disposicions transitòries estableixen que s'ha d'avaluar l'impacte social de la Llei, i també la potestat del Govern de la Generalitat d'actualitzar els serveis de la Xarxa.

Les disposicions finals habiliten per al desenvolupament reglamentari dels preceptes de la Llei i estableixen que el Govern ha de desenvolupar i regular el Fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries, i que ha d'efectuar les previsions pressupostàries necessàries per a atendre les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis reconeguts, i, finalment, l'entrada en vigor de la Llei.

TÍTOL I. Disposicions generals

Article 1. Objecte de la Llei

1. Aquesta llei té per objecte l'eradicació de la violència masclista i la remoció de les estructures socials i dels estereotips culturals que la perpetuen, amb la finalitat que es reconegui i es garanteixi plenament el dret inalienable de totes les dones a desenvolupar la pròpia vida sense cap de les formes i dels àmbits en què aquesta violència es pot manifestar.
2. Aquesta llei estableix mesures integrals respecte a la prevenció i la detecció de la violència masclista i de sensibilització respecte a aquesta violència,

amb la finalitat d'eradicar-la de la societat, i també reconeix els drets de les dones que la pateixen a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral.

Article 2. Garantia dels drets de les dones

1. Totes les dones que es troben en situacions de violència masclista, i també llurs fills i filles dependents, que visquin o treballin a Catalunya i amb independència del veïnatge civil, la nacionalitat o la situació administrativa i personal, tenen garantits els drets que aquesta llei els reconeix, sens perjudici del que estableix la legislació en matèria d'estrangeria i de l'exigència de determinats requisits per a les diferents prestacions i serveis.
2. Les referències a les dones incloses en aquesta llei s'entén que inclouen també les nenes i les adolescents, llevat que s'indiqui altrament.

Article 3. Definicions

Als efectes d'aquesta llei, s'entén per:

- a) *Violència masclista*: la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.
- b) *Sensibilització*: el conjunt d'accions pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i mo-

- dificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista.
- c) *Prevenció*: el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable.
 - d) *Detecció*: la posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma precoç com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat.
 - e) *Atenció*: el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per l'abús en els àmbits personal, familiar i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments perquè pugui resoldre la situació.
 - f) *Recuperació*: l'etapa del cicle personal i social d'una dona que ha viscut situacions de violència en què es produeix el restabliment de tots els àmbits danysats per la situació viscuda.
 - g) *Reparació*: el conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al res-

tabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda.

- h) *Victimització secundària o revictimització*: el maltractament addicional exercit contra les dones que es troben en situacions de violència masclista com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits –quantitatius i qualitatius– de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions desencertades provinents d'altres agents implicats.
- i) *Precarietat econòmica*: situació d'una persona que té una percepció d'ingressos igual o inferior a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya, que s'estableix anualment.

Article 4. Formes de violència masclista

1. Als efectes d'aquesta llei, la violència masclista es pot exercir d'alguna de les formes següents:
 - a) *Violència física*: comprèn qualsevol acte o omisió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
 - b) *Violència psicològica*: comprèn tota conducta o omisió intencional que produeixi en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaques, d'humiliació, de vexacions, d'exigència d'obediència o submissió, de coerció verbal, d'insults, d'aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.
 - c) *Violència sexual i abusos sexuals*: comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions

sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

- d) Violència econòmica: consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs filles o fills, i la limitació en la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella.
2. La violència masclista es pot exercir d'una manera puntual o d'una manera reiterada.

Article 5. Àmbits de la violència masclista

La violència masclista es pot manifestar en alguns dels àmbits següents:

Primer. Violència en l'àmbit de la parella: consisteix en la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

Segon. Violència en l'àmbit familiar: consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. No s'hi inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella, definida en l'apartat primer.

Tercer. Violència en l'àmbit laboral: consisteix en la violència física, sexual o psicològica que es pot produir en el centre de treball i durant la jornada laboral, o fora del centre de treball i de l'horari laboral si té relació amb la feina, i que pot adoptar dues tipologies:

- a) Assetjament per raó de sexe: el constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear-los un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.
- b) Assetjament sexual: el constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

Quart. Violència en l'àmbit social o comunitari: comprèn les manifestacions següents:

- a) Agressions sexuals: consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.
- b) Assetjament sexual.
- c) Tràfic i explotació sexual de dones i nenes.
- d) Mutilació genital femenina o risc de patir-la: inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o hi produeixi lesions, encara que hi hagi consentiment exprés o tàcit de la dona.
- e) Matrimonis forçats.
- f) Violència derivada de conflictes armats: inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com ara l'as-

sassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.

- g) Violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones, com ara els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.

Cinquè. Qualsevol altres formes anàlogues que lesionin o siguin susceptibles de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

Article 6. Finalitats

Les mesures que aquesta llei estableix tenen com a finalitats:

- a) Facilitar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, i l'autonomia i la llibertat de les dones.
- b) Establir mecanismes per fer recerca sobre violència masclista i difondre'n els resultats, i també per a la sensibilització social i la informació destinada a les dones.
- c) Dotar els poders públics de Catalunya d'instruments eficaços per a eradicar la violència masclista en els àmbits preventiu, educatiu, formatiu, dels mitjans de comunicació i laboral i social.
- d) Establir els drets de les dones que es troben en situació de violència masclista, exigibles davant les administracions públiques, i també per a llurs fills i filles, a més d'assegurar-ne l'accés gratuït als serveis públics que s'estableixin.
- e) Garantir drets econòmics per a les dones que es troben en situació de violència masclista, amb la finalitat de facilitar-los el procés de recuperació i reparació.

- f) Crear la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista, integrada per un conjunt de recursos i serveis públics per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació.
- g) Establir mecanismes per a una intervenció integral i coordinada contra la violència masclista, per mitjà de la col·laboració de les administracions públiques de Catalunya, i de la participació de les entitats de dones, de professionals i d'organitzacions ciutadanes que actuen contra la violència masclista.
- h) Concretar mesures per a introduir l'especialització de tots els col·lectius professionals que intervenen en l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació destinades a les dones i les altres víctimes de la violència masclista.
- i) Garantir el principi d'adequació de les mesures, per tal que a l'hora d'aplicar-les es tinguin en compte les necessitats i les demandes específiques de totes les dones que pateixen la violència masclista.

Article 7. Principis orientadors en les intervencions dels poders públics

Els poders públics de Catalunya, per a assolir les finalitats establertes per l'article 6, han de seguir els criteris d'actuació següents:

- a) El compromís amb l'efectivitat del dret de no-discriminació de les dones.
- b) La consideració del caràcter estructural i de la naturalesa multidimensional de la violència masclista, en especial pel que fa a la implicació de tots els sistemes d'atenció i reparació.

- c) La consideració del caràcter integral de les mesures, que han de tenir en compte tots els danys que les dones, els menors i les menors pateixen com a conseqüència de la violència masclista, també els danys socials i econòmics, i els efectes d'aquesta violència en la comunitat.
- d) La transversalitat de les mesures, de manera que cada poder públic implicat ha de definir accions específiques des del seu àmbit d'intervenció, d'acord amb models d'intervenció globals, en el marc dels programes quadriennals d'intervenció integral contra la violència masclista a Catalunya.
- e) La deguda consideració de les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones en situació de violència masclista, i també llurs necessitats específiques, amb el benentès que cap particularitat no justifica la vulneració dels drets fonamentals de les dones.
- f) La proximitat i l'equilibri de les intervencions en el territori, amb una atenció específica en les zones rurals.
- g) El compromís que la construcció de les respostes a la violència masclista s'ha de fer des de les necessitats específiques i les experiències de les dones en situacions de violència, a partir de les metodologies i les pràctiques que des de la societat civil i acadèmica i les organitzacions feministes en especial han anat definint per mitjà de l'experiència.
- h) La consideració de les dificultats singulars en què es troben dones de determinats col·lectius en situacions específiques, d'acord amb el capítol 5 del títol III.

- i) El compromís actiu de garantir la privacitat de les dades personals de les dones en situació de violència, i també de les altres persones implicades o dels testimonis, d'acord amb la legislació aplicable.
- j) L'evitació de la victimització secundària de les dones i l'establiment de mesures que impedeixin la reproducció o la perpetuació dels estereotips sobre les dones i la violència masclista.
- k) El compromís en la necessitat que totes les persones professionals que atenen les dones en situacions de violència disposin de la deguda capacitat i formació especialitzada.
- l) El foment dels instruments de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques per a totes les polítiques públiques d'eradicació de la violència masclista i, en especial, el disseny, el seguiment i l'avaluació de les mesures i dels recursos que s'han d'aplicar.
- m) El foment dels instruments de participació i col·laboració amb les organitzacions socials, en especial les de dones, com els consells de dones, el moviment associatiu de les dones i els grups de dones pertanyents a moviments socials i sindicals, en el disseny, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques per a eradicar la violència masclista.
- n) La participació professional i social, que implica comptar amb totes les persones professionals dels diferents àmbits que puguin atendre la complexitat de les formes de violència masclista i amb el criteri i la participació dels col·lectius afectats.

- o) La necessitat de la celeritat de les intervencions, per tal de possibilitar una adequada atenció i evitar l'increment de la victimització.
- p) La limitació de la mediació, amb la interrupció o, si escau, la paralització de l'inici de qualsevol procés de mediació familiar si hi ha implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar objecte de la mediació.
- q) La vinculació del Govern de la Generalitat amb els drets de les dones i el compliment del principi d'igualtat de totes les persones que viuen a Catalunya, d'acord amb l'article 37 de l'Estatut.

TÍTOL II. De la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista

Capítol 1. Recerca en violència masclista

Article 8. Foment, abast i difusió de la recerca

1. El Govern ha de posar els mitjans necessaris per a assegurar que es dugui a terme recerca en l'àmbit universitari i especialitzat en tots els temes relacionats amb la violència masclista, amb l'objectiu de millorar la prevenció, l'atenció i l'efectivitat de la recuperació en situacions de violència masclista i aconseguir-ne l'eradicació.
2. La recerca ha d'incloure totes les manifestacions de la violència masclista, i també l'impacte diferent que té aquesta violència en col·lectius específics

de dones i en les menors i els menors que indirectament o directament la pateixen. Així mateix, la recerca ha de desenvolupar programes innovadors que tinguin com a objectiu definir, assajar i avaluar estratègies proactives i preventives amb relació als perpetradors de violència masclista.

3. La promoció de la recerca ha d'ésser liderada transversalment per l'Institut Català de les Dones, que ha d'establir els acords de col·laboració necessaris en l'àmbit universitari i especialitzat per a dur-la a terme.
4. La difusió del coneixement sobre la violència masclista s'ha de dur a terme en tots els àmbits socials i, molt especialment, entre les persones professionals que treballen amb les dones en situacions de violència, i per tots els mitjans que estan a l'abast.

Capítol 2. Sensibilització social i informació per a prevenir i eliminar la violència masclista

Article 9. Actuacions d'informació i de sensibilització social

1. Les administracions públiques de Catalunya han d'impulsar i desenvolupar periòdicament actuacions informatives i estratègies de sensibilització social destinades a prevenir i eliminar la violència masclista.
2. Les actuacions d'informació tenen per objecte donar a conèixer:
 - a) Els drets de les dones que pateixen situacions de violència masclista o que es troben en risc de pa-

tir-ne, tipificades per aquesta llei i tota la legislació aplicable, i també els mitjans d'identificació d'aquestes situacions.

- b) Els serveis disponibles d'assistència i protecció, i els de recuperació i reparació, destinats a les dones que han patit o pateixen violència masclista.
 - c) Els deures de la ciutadania, del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya i d'agents socials davant del coneixement o risc de concurrència de situacions de violència en els àmbits familiar, laboral, docent, veïnal i social, en general.
3. Per a dissenyar i distribuir la informació a què fa referència aquest article s'han d'atendre les particularitats territorials, culturals, religioses, econòmiques, sexuals i personals de la població.
 4. Les actuacions d'informació i de sensibilització social contra la violència masclista s'han de dur a terme de manera que es garanteixi l'accés universal a aquestes actuacions, tenint en compte les situacions personals i socials que puguin dificultar-ne l'accés. Aquestes actuacions s'han d'oferir en format accessible i comprensible i s'ha de garantir l'ús de les modalitats i les opcions de comunicació que siguin necessàries.
 5. Les actuacions de sensibilització tenen com a objectiu modificar els mites, els models, els prejudicis i les conductes amb relació a les dones i la violència masclista, i han de recollir els elements següents:
 - a) Presentar el fenomen com a multidimensional.
 - b) Emmarcar el fenomen en la distribució desigual de poder entre dones i homes.

- c) Fer visibles els models agressius vinculats a la masculinitat tradicional i les conductes passives o subordinades tradicionalment vinculades als valors femenins.
- d) Diferenciar l'origen i les causes de la violència masclista dels problemes concrets afegits que puguin afectar els agressors, com alteracions mentals, toxicomanies i alcoholisme, i de determinats nivells culturals, estatus socioeconòmic i procedència cultural.
- e) Presentar les dones que han patit violència masclista com a persones que han pogut activar els recursos propis i superar les situacions de violència.

Capítol 3. Detecció de la violència masclista

Article 10. Actuacions de les administracions públiques

1. Les administracions públiques de Catalunya han de desenvolupar les accions necessàries per a detectar i identificar situacions de risc o d'existència de violència masclista.
2. Les administracions públiques de Catalunya han d'establir línies de suport destinades a l'organització i l'execució de les activitats de prevenció que estableix aquesta llei.

Article 11. Obligació d'intervenció i de comunicació

1. Totes les persones professionals, especialment les professionals de la salut, dels serveis socials i de l'educació, han d'intervenir obligatòriament quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una

evidència fonamentada de violència masclista, d'acord amb els protocols específics i en coordinació amb els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral.

2. Els contractes que les administracions públiques de Catalunya subscriuguin amb persones o entitats privades que presten serveis en els àmbits professionals a què fa referència l'apartat 1 han de recollir expressament les obligacions d'intervenció.
3. Les obligacions a què fan referència els apartats 1 i 2 s'entenen sens perjudici del deure de comunicació dels fets als cossos i forces de seguretat o al Ministeri Fiscal.

Capítol 4. Àmbit educatiu

Article 12. Coeducació

1. La coeducació, als efectes d'aquesta llei, és l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de les dones i els homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes i androcèntrics, ni actituds discriminatòries, per tal d'aconseguir l'objectiu de construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Els principis de la coeducació són un element fonamental en la prevenció de la violència masclista.
2. Els valors de la coeducació i els principis de l'escola inclusiva, per a assolir l'objectiu a què fa referència l'apartat 1, han de tenir un caràcter permanent i transversal en l'acció de govern del departament competent en matèria educativa.

Article 13. Currículums educatius

Els continguts curriculars han d'aplicar el principi de coeducació en tots els nivells de l'ensenyament, en els termes que s'estableixin per reglament.

Article 14. Supervisió dels llibres de text i d'altre material educatiu

El departament de l'Administració de la Generalitat competent en matèria educativa ha de supervisar els llibres de text i altres materials curriculars, com a part del procés ordinari d'inspecció que exerceix l'administració educativa sobre tots els elements que integren el procés d'ensenyament i aprenentatge, per a garantir continguts d'acord amb el principi de la coeducació.

Article 15. Formació i capacitació del professorat

1. El Govern ha de facilitar la formació i la capacitació específica i permanent de les persones professionals de l'educació en matèria de violència masclista i de desenvolupament dels drets de les dones.
2. El departament competent en matèria educativa ha d'incloure en els plans de formació inicials i permanents del professorat una formació específica en matèria de coeducació. Així mateix, ha de facilitar les eines metodològiques d'actuació davant situacions concretes de violència masclista.

Article 16. Anàlisi i interpretació de la cultura de la violència

El Govern ha de fomentar que les persones professionals de l'educació tinguin una formació específica

en matèria d'anàlisi i interpretació de les construccions culturals que naturalitzen l'ús de la violència i, concretament, de la violència masclista.

Article 17. Àmbit de l'ensenyament universitari

Les administracions competents en matèria d'universitats han d'assegurar que, en el marc dels currículums de les disciplines relacionades amb els àmbits d'aquesta llei pertanyents als estudis universitaris de grau, màster i doctorat, s'incorporin continguts formatius per a donar compliment a l'objectiu i les finalitats d'aquesta llei.

Capítol 5. Formació i capacitació de professionals

Article 18. Programes de formació específica sobre la violència masclista

Les administracions públiques de Catalunya, en col·laboració amb entitats i persones professionals expertes en aquesta matèria i, si escau, també amb el món universitari, han de dissenyar programes de formació específica en matèria de violència masclista. Aquesta formació específica ha de diferenciar dos nivells:

- a) El nivell de formació bàsica, dirigit a totes les persones professionals que intervenen indirectament en processos de violència.
- b) El nivell de formació capacitadora, dirigit a les persones professionals que intervenen directament en processos de violència. Aquest nivell ha de definir i

determinar tractaments específics per als diferents col·lectius de dones i per als diversos tipus de violència.

Article 19. Formació de professionals

1. El Govern ha de garantir la formació capacitadora de totes les persones professionals que treballen en la prevenció, la detecció, l'atenció, l'assistència, la recuperació i la reparació en situacions de violència masclista.
2. El Govern ha de promoure la formació específica de capacitat del personal inspector de treball i del personal judicial i no judicial al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya que intervinguin en els processos judicials relacionats amb la violència masclista.
3. Els col·legis professionals, les organitzacions sindicals i empresarials i les administracions públiques competents han d'assegurar que la formació i la capacitat específiques a què fa referència aquest article s'incorporin en els programes de formació corresponents.
4. La formació ha d'incloure programes de suport i cura de les persones professionals implicades en el tractament de la violència masclista per tal de prevenir i evitar els processos d'esgotament i desgast professional.
5. En els cursos de formació a què es refereix aquest article s'ha d'introduir la diversitat femenina, en especial l'especificitat dels col·lectius de dones a què fa referència el capítol 5 del títol III.

Capítol 6. Mitjans de comunicació

Article 20. Atribucions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, com a autoritat reguladora, ha de garantir el compliment de les obligacions dels prestadors dels serveis de comunicació audiovisual relatives a assegurar un tractament de les dones de conformitat amb els principis i els valors establerts per aquesta llei.

Article 21. Protocols dels mitjans de comunicació

1. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de promoure acords i convenis d'autoregulació o coregulació en tots els mitjans de comunicació social, els quals han d'incorporar criteris orientadors amb relació a l'actuació dels programes davant la violència masclista i la representació de les dones.
2. Les normes d'autoregulació a què fa referència l'apartat 1 han de tenir caràcter de codis ètics i actuar com a guies de conducta per als mitjans de comunicació i com a pauta de control a posteriori.

Article 22. Continguts i publicitat amb relació a la violència masclista

1. En els mitjans de comunicació social que estiguin dins l'àmbit competencial de la Generalitat resten prohibides:
 - a) L'elaboració i la difusió de continguts i d'anuncis publicitaris que, mitjançant el tractament o la posada en escena d'aquests, incitin a la violència mas-

clista o la justifiquin o la banalitzin, o que vehiculin tàcticament o implícitament missatges sexistes i misògins.

- b) La reiteració sistemàtica en la profusió o la difusió de missatges que desautoritzin les dones o que les tractin vexatòriament o objectualment.
2. La publicitat institucional i la publicitat dinàmica a Catalunya han de respectar les disposicions establertes sobre publicitat i han de vetllar especialment pel respecte als principis especificats per l'apartat 1, sens perjudici de les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya en aquesta matèria.

Article 23. Tractament de la informació

En el marc de l'exercici dels drets de llibertat d'expressió i d'informació, els mitjans de comunicació social gestionats o finançats per les administracions públiques de Catalunya han de tractar la informació que ofereixen d'acord amb els criteris següents:

- a) Fer un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i fomentar una presència equilibrada i una imatge plural dels dos sexes, al marge dels cànons de bellesa i d'estereotips sexistes. Difondre imatges masculines allunyades dels estereotips masculistes.
- b) Vetllar perquè, en tots els elements de la posada en escena o en el tractament de la informació, les dones siguin presentades amb tota autoritat i respecte, fent visibles les aportacions que han fet en tots els àmbits de la societat i considerant llur experiència com a font documental de primera importància.
- c) Promoure i afavorir els continguts en els quals quedin palesos els drets efectius de les dones.

- d) Donar a conèixer les notícies sobre esdeveniments relacionats amb la violència masclista, excloent-ne els elements que li puguin donar un caire morbós i que contravinguin als principis de la professió periodística a Catalunya.

Article 24. Obligacions de servei públic

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i els operadors locals han d'incloure, entre les obligacions de servei públic, l'obligació de promoure la sensibilització de la societat catalana pel que fa al respecte i el reconeixement dels sabers i les aportacions de les dones, i contra qualsevol forma de violència masclista.

Article 25. Autoritzacions per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual

Els plecs de clàusules administratives per a adjudicar títols habilitants per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual de ràdio i televisió, que, segons la normativa corresponent, s'atorguen per concurs públic, han d'incloure la valoració d'un codi deontològic sobre el tractament adequat de la violència masclista com un dels criteris d'adjudicació.

Article 26. Ajuts i subvencions

1. Les bases de les convocatòries d'ajuts i subvencions que tinguin com a beneficiaris mitjans de comunicació han d'incloure llur compromís de fomentar els drets de les dones i evitar la discriminació de les dones.

2. L'incompliment del compromís establert per l'apartat 1 constitueix una causa de revisió i, si escau, de revocació de l'ajut o la subvenció.

Capítol 7. Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe en l'àmbit laboral i social

Article 27. Actuacions de sensibilització i formació

El Govern, per mitjà dels instruments legals ja existents, ha de promoure i dur a terme actuacions de sensibilització i formació destinades als treballadors i treballadores, a les persones representants dels treballadors i treballadores, als sindicats, a les empreses i a les associacions empresarials, destinades a difondre el dret de totes les treballadores a ésser tractades amb dignitat i a no tolerar l'assetjament sexual ni l'assetjament per raó de sexe, i a impulsar una actitud solidària i d'ajuda envers les dones i de rebuig de l'assetjament.

Article 28. Negociacions i acords col·lectius

1. El Govern ha d'impulsar, amb l'acord dels agents socials, que les empreses que tinguin la seu social a Catalunya, o que hi exerceixin activitats, estableixin mesures concretes i procediments d'actuació amb la finalitat de prevenir, reparar i sancionar els casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe.
2. El Govern ha de promoure el diàleg social en la lluita contra l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe per mitjà del seguiment de les pràctiques desenvolupades en el lloc de treball, els convenis

col·lectius, els codis de conducta, la investigació, l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques o qualsevol altre instrument.

Article 29. Subvencions a empreses

1. Les bases reguladores de les subvencions que tinguin com a beneficiàries empreses amb una plantilla igual o superior a vint-i-cinc persones han d'incloure l'obligació, amb l'acord dels agents socials, d'indicar els mitjans que utilitzen per a prevenir i detectar casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, i intervenir-hi, en llurs centres de treball.
2. La manca d'utilització o la utilització indeguda dels mitjans a què fa referència l'apartat 1 constitueixen una causa de no-concessió o, si escau, de revocació de la subvenció.

TÍTOL III. Dels drets de les dones en situacions de violència masclista a la prevenció, l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral

Capítol 1. Dret a la protecció efectiva

Article 30. Contingut del dret a la protecció efectiva

1. Les dones que es troben en risc o en situació de violència masclista tenen dret a rebre de forma

- immediata de les administracions públiques de Catalunya una protecció integral, real i efectiva.
2. Les garanties de protecció s'han d'assegurar tant per mitjans tecnològics com per serveis policials, i també per qualsevol altre mitjà que assegurï la protecció de les dones.
 3. Els objectius dels dispositius de protecció destinats a les dones en risc o en situació de violència masclista són:
 - a) Facilitar la localització i la comunicació permanent.
 - b) Proporcionar una atenció immediata a distància.
 - c) Facilitar la protecció immediata i adequada davant de situacions d'emergència.

Article 31. Forces i cossos de seguretat

1. La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra ha de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En el marc de cooperació establert amb les forces i cossos de seguretat, les policies locals de Catalunya han de col·laborar per a assegurar el compliment de les mesures acordades pels òrgans judicials.
2. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos de policia autonòmica i local prestin l'atenció específica en protecció a les dones que pateixen alguna de les formes de violència que aquesta llei recull.
3. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos policials disposin de l'adequada formació bàsica en matèria de violència masclista i de la formació i la capacitació específiques i permanents en matèria de prevenció,

assistència i protecció de les dones que pateixen violències.

Capítol 2. Dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques

Article 32. Contingut del dret a l'atenció i l'assistència sanitàries específiques

1. Les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista tenen dret a una atenció i una assistència sanitàries especialitzades. El Govern, per mitjà de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública, garanteix l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en totes les manifestacions de la violència masclista, en els diferents nivells i serveis. Aquest protocol ha de contenir-ne un d'específic per a les dones que han patit una agressió sexual.
2. El Govern ha de garantir que el personal professional sanitari tingui la formació específica adequada per a desenvolupar la tasca a què fa referència aquest article. A aquests efectes, correspon a l'Institut d'Estudis de la Salut, dependent del departament competent en matèria de salut, prestar aquesta formació específica exigida.
3. En totes les mesures establertes per aquest article s'ha de tenir en compte la diversitat femenina, especialment l'especificitat dels col·lectius de dones a què fa referència el capítol 5 del títol III.
4. El Govern ha de promoure l'adopció, pels serveis de salut concertats i privats, d'un protocol d'atenció i assistència respecte a totes les manifestacions de violència masclista.

Capítol 3. Drets d'atenció i de reparació

Article 33. Identificació de les situacions de violència masclista

1. Als efectes de l'accés als drets de reparació establerts en aquest capítol, constitueixen mitjans de prova qualificats per a la identificació de les situacions de violència masclista:
 - a) La sentència de qualsevol ordre jurisdiccional, tot i que no hagi guanyat fermesa, que declari que la dona ha patit alguna de les formes d'aquesta violència.
 - b) L'ordre de protecció vigent.
 - c) L'informe de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.
2. En absència d'algun dels mitjans establerts per l'apartat 1, són mitjans específics d'identificació de les situacions de violència masclista, sempre que expressin l'existència d'indicis que una dona l'ha patida o està en risc versemblant de patir-la:
 - a) Qualsevol mesura cautelar judicial de protecció, seguretat o d'assegurament vigent.
 - b) L'atestat elaborat per les forces i cossos de seguretat que han presenciat directament alguna manifestació de violència masclista.
 - c) L'informe del Ministeri Fiscal.
 - d) L'informe mèdic o psicològic elaborat per una persona professional col·legiada, en el qual consti que la dona ha estat atesa en algun centre sanitari per causa de maltractament o agressió masclista.
 - e) L'informe dels serveis públics amb capacitat d'identificació de les situacions de violència masclista. Es reconeix aquesta capacitat als serveis

socials d'atenció primària, als serveis d'acolliment i recuperació, als serveis d'intervenció especialitzada i a les unitats especialitzades dins les forces i cossos de seguretat.

- f) L'informe de l'Institut Català de les Dones.
 - g) Qualsevol altre mitjà establert per disposició legal.
3. Les disposicions que regulen el reconeixement dels drets i l'accés a les prestacions a què fa referència aquesta llei estableixen en cada supòsit, si escau, les formes d'identificació de la violència masclista.

Secció primera. Drets en l'àmbit de l'accés a un habitatge

Article 34. Concessió d'ajuts per a l'accés a un habitatge

1. El Govern ha de promoure mesures per a facilitar l'accés a un habitatge a les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i estiguin en situació de precarietat econòmica a causa de les violències o quan l'accés a un habitatge sigui necessari per a recuperar-se.
2. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.

Article 35. Accés prioritari als habitatges de promoció pública

1. En les reserves obligatòries de les promocions públiques d'habitatge el Govern ha de vetllar per a

garantir l'accés a l'habitatge de totes les dones que es troben en situació de violència masclista, o que en superen una, en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i es troben en situació de precarietat econòmica a causa d'aquesta violència o quan l'accés a un habitatge sigui necessari per a recuperar-se.

2. Les reserves s'han de fer tenint en compte el nombre de dones que es troben en les situacions descrites per l'apartat 1 i les dones que es troben en situació de discapacitat, que han d'ésser considerades un col·lectiu preferent en l'accés als habitatges reservats per la legislació a les persones amb discapacitat.
3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.1.

Article 36. Residències públiques

1. Les dones més grans de seixanta-cinc anys i les dones amb discapacitat que pateixen violència masclista i que es troben en situació de precarietat econòmica han d'ésser considerades un col·lectiu preferent als efectes de tenir accés a les places de residències públiques, sempre que aquesta sigui l'opció escollida per les dones beneficiàries.
2. L'accés a les residències públiques de les dones a què es refereix l'apartat 1 té caràcter d'urgència social.
3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement del dret establert per aquest article

s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.1.

Article 37. Ajudes a l'adaptació funcional de la llar

En l'obtenció d'ajudes públiques destinades a l'adaptació funcional de la llar les administracions han de donar preferència a les dones amb discapacitat que pateixin violència masclista.

Secció segona. Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional

Article 38. Dret a l'ocupació i a la formació ocupacional

1. El Govern ha de garantir, amb l'acreditació prèvia dels requisits establerts per la norma de desenvolupament corresponent, la formació ocupacional a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar, l'àmbit laboral o l'àmbit social o comunitari, inclosos el tràfic i l'explotació sexual, i ha d'estudiar particularment els casos de violència en l'àmbit laboral. El Govern ha d'adoptar les mesures necessàries per a facilitar l'ocupació de les dones víctimes de violència masclista, quan calgui perquè puguin recuperar-se econòmicament.
2. L'administració pública competent, als efectes del que estableix aquest article, ha de:
 - a) Donar informació, orientació i suport a les dones que pateixen violència masclista, inclosa la informació i el suport que es derivin dels drets que

els reconeix la legislació vigent, i també detectar les situacions de violència masclista, en el marc dels serveis que presten les oficines de treball de la Generalitat i els protocols d'actuació i coordinació.

- b) Establir subvencions a la contractació del col·lectiu de dones en els casos a què fa referència l'apartat 1.
- c) Promoure la signatura de convenis amb empreses i organitzacions sindicals per a facilitar-ne la reinserció laboral.
- d) Establir ajuts directes i mesures de suport per a les dones que es constitueixin en treballadores autònomes, amb un seguiment tutorial personalitzat de llurs projectes.

Article 39. Programes de formació

- 1. Tots els programes de formació ocupacional i inserció laboral que desenvolupi el Govern han d'incloure amb caràcter prioritari les dones que pateixen o han patit violència masclista.
- 2. Els programes de formació de les administracions públiques de Catalunya han d'establir projectes específics que incloguin l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació i les matèries necessàries per a l'ocupació de les dones que pateixen o han patit violències, atenent la diversitat de situacions i necessitats.

Article 40. Obligació de confidencialitat

L'empresariat, la representació sindical, els organismes competents en matèria d'ocupació i les entitats

formadores estan obligades a guardar confidencialitat sobre les circumstàncies personals de les dones que han patit o pateixen violència masclista.

Secció tercera. Dret a l'atenció i a l'assistència jurídiques

Article 41. Dret a l'atenció jurídica

1. Totes les dones, especialment les que pateixen qualsevol de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei, tenen dret a rebre tota la informació jurídica relacionada amb la situació d'aquest tipus de violència.
2. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada ha de garantir, en tot cas, l'atenció jurídica permanent, en casos de violència masclista.
3. Els serveis d'orientació jurídica que s'ofereixen a la ciutadania han de garantir, en tot cas, l'atenció jurídica permanent en casos de violència masclista.
4. Les persones professionals que prestin el Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada i els serveis d'orientació jurídica han de fer cursos de formació específica en aquesta matèria com a requisit per a accedir a aquests serveis o acreditar experiència professional en el tractament d'aquests assumptes. El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del departament competent en matèria de justícia és l'organisme de referència encarregat d'efectuar la formació específica de les persones professionals de l'àmbit jurídic, per tal de fer efectiu el dret d'atenció jurídica a les dones que es tro-

ben en situació de violència masclista. En aquest àmbit de formació, l'esmentat Centre ha d'actuar en coordinació amb el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, creat per aquesta llei, i amb els col·legis professionals.

Article 42. Dret a l'assistència jurídica

1. Les dones que pateixen o han patit qualsevol de les formes de violència que recull aquesta llei tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta en la forma establerta per la legislació vigent.
2. En els supòsits de violència en l'àmbit de la parella i en l'àmbit familiar, per al reconeixement del dret d'assistència jurídica gratuïta s'han de tenir en compte únicament els recursos i els ingressos econòmics personals de les dones víctimes de violència masclista amb els límits establerts per la legislació aplicable.

Article 43. Serveis de guàrdia permanent i torns d'ofici especialitzats

1. El departament de l'Administració de la Generalitat competent en matèria de justícia ha de disposar el sistema de prestació dels serveis d'assistència lletrada a les dones que han patit violència masclista per tal que aquesta assistència compti amb serveis de guàrdia permanent a tot el territori de Catalunya.
2. L'Administració de la Generalitat ha de garantir que tota dona que sigui víctima de violència masclista sigui assistida per una advocada o advocat i, si escau, procuradora o procurador, i que les persones

professionals hagin rebut la formació especialitzada en aquesta matèria.

Article 44. Els drets de menors d'edat

Les menors i els menors perjudicats per la mort de la mare com a conseqüència de violència masclista, o perjudicats per altres circumstàncies que impedeixin a la mare exercir les potestats que li són pròpies respecte als mateixos menors, tenen dret a l'atenció jurídica en els termes establerts per aquesta llei.

Secció quarta. Personació de l'Administració de la Generalitat en processos penals

Article 45. Supòsits per a la personació

1. L'Administració de la Generalitat es pot personar en els procediments penals per violència masclista, en els casos de mort o de lesions greus de dones, en la forma i les condicions establertes per la legislació processal.
2. Si la personació és exercida per una altra administració pública, el Govern es pot personar de manera potestativa.
3. El Govern es pot personar en casos altres que els especificats per l'apartat 1 i que siguin d'una rellevància especial, amb l'avaluació prèvia dels fets per l'Institut Català de les Dones.
4. La personació de l'Administració de la Generalitat s'ha d'exercir amb el consentiment de la dona víctima o de la seva família, sempre que això sigui possible.

Secció cinquena. Drets a prestacions econòmiques

Article 46. Renda mínima d'inserció, ajuts econòmics i altres prestacions

1. Per tal d'afavorir l'autonomia de les dones que estiguin en situacions de violència masclista i als efectes del dret a percebre la renda mínima d'inserció, s'han de tenir en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona, sempre que es compleixin els requisits establerts per la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
2. Per a la determinació de la carència de rendes per a accedir als altres ajuts econòmics establerts per aquesta llei, s'han de tenir en compte exclusivament els ingressos i les rendes individuals de cada dona.
3. Pel que fa a les prestacions d'urgència social, les dones que siguin víctimes de la violència masclista tenen els drets que estableix l'article 30 de la Llei 13/2006, del 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.
4. El Govern pot concedir prestacions econòmiques extraordinàries a les dones que han patit violència masclista, identificada per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33. Aquestes prestacions s'han de destinar a pal·liar situacions de necessitat personal que siguin avaluable i verificable, amb l'informe previ dels organismes competents sobre la inexistència o la insuficiència dels ajuts ordinaris per a cobrir aquests supòsits.

Article 47. Indemnitzacions

1. Les dones que, com a conseqüència de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei pateixin seqüeles, lesions corporals o danys en la salut física o psíquica de caràcter greu tenen dret a percebre del Govern un pagament únic d'una quantitat econòmica, en les condicions i amb els requisits que s'estableixin per reglament.
2. La quantia a què fa referència l'apartat 1 és compatible amb les indemnitzacions que s'estableixin en sentència judicial o amb altres prestacions econòmiques, públiques o privades que legalment els puguin correspondre.
3. Si la víctima és menor d'edat, la indemnització econòmica no pot ésser administrada per l'autor o inductor de la violència.
4. Els fills i filles de víctimes mortals a conseqüència de qualsevol de les formes de violència masclista especificades per aquesta llei, que siguin menors de vint-i-sis anys i que en depenguin econòmicament en el moment de la mort de la mare tenen dret a la percepció, en un pagament únic, d'una quantia econòmica, en les condicions i amb els requisits que s'estableixin de forma reglamentària.

Article 48. Ajuts escolars

1. L'administració educativa ha de tenir en compte les identificacions de violència masclista efectuades a l'empara d'aquesta llei com a factor qualificat per a regular i establir els ajuts destinats a les unitats familiars o unitats de convivència amb escassos recursos econòmics. Als efectes de determinar els

requisits de necessitat econòmica, s'han de tenir en compte únicament les rendes o els ingressos personals de què disposi la dona sol·licitant.

2. L'administració educativa ha de preveure l'escolarització immediata dels fills i filles en els supòsits de canvi de residència derivat d'actes de violència.
3. Les situacions de violència que donen lloc al reconeixement d'aquest dret s'identifiquen per qualsevol dels mitjans establerts per l'article 33.

Article 49. Fons de garantia de pensions i prestacions

1. El Govern ha de constituir un fons de garantia per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries. Aquest fons s'ha d'utilitzar si hi ha constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer les pensions i aquest incompliment comporta una situació de precarietat econòmica, en els termes descrits per l'article 4.1.d i d'acord amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.
2. Les prestacions establertes per aquest article tenen caràcter supletori o, si escau, complementari de les que pugui reconèixer l'Estat amb càrrec al Fons de garantia de pagament d'aliments, amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.

Article 50. Dret a obtenir les prestacions del Fons de garantia de pensions i prestacions

1. Les persones que tenen reconegut judicialment el dret a percebre pensions alimentàries i pensions compensatòries tenen dret a rebre del Fons de garantia de pensions i prestacions la prestació eco-

- nòmica corresponent, sempre que compleixin els criteris i els requisits que es fixin per reglament.
2. En el cas que les persones a què fa referència l'apartat 1 siguin menors d'edat o incapacitades, són titulars d'aquest dret les persones que les tinguin a llur càrrec.
 3. Per a ésser beneficiària del Fons, la persona titular de la pensió o la que la representi ha d'haver cursat l'execució del corresponent títol judicial que reconegui el dret a rebre la pensió establerta.
 4. El dret de les persones beneficiàries del Fons a percebre la prestació neix en el moment que s'ha interposat una demanda executiva de pagament i no s'ha pogut cobrar, en el termini que s'estableixi per reglament, i sempre que la causa del no-cobrament no sigui imputable a la beneficiària.

Article 51. Compatibilitat de les prestacions

Les prestacions derivades del Fons de garantia de pensions i prestacions són compatibles amb altres prestacions que puguin atorgar les administracions públiques de Catalunya, sempre que el criteri que s'hagi tingut en compte per a atorgar aquestes altres prestacions no hagi estat la manca de pagament de les pensions alimentàries o compensatòries.

Article 52. Dret de repetició

1. El Govern es reserva el dret de repetició de les pensions pagades pel Fons de garantia de pensions i prestacions contra les persones que han incomplert la resolució judicial de pagament de la pensió. Les quantitats reclamades per la Gene-

ralitat per aquest concepte tenen la consideració d'ingressos públics.

2. Sens perjudici del dret de repetició, les persones beneficiàries del Fons de garantia de pensions i prestacions tenen l'obligació de continuar els tràmits del procediment d'execució del títol judicial que reconeix el dret a percebre la pensió d'aliments i la pensió compensatòria. En el cas que s'obtingui el cobrament de les pensions impagades, la beneficiària del Fons té l'obligació de retornar les quantitats cobrades amb càrrec al Fons.

Capítol 4. La Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista

Article 53. Models d'intervenció i polítiques públiques

1. El Govern ha de desenvolupar models d'intervenció integral a tot el territori de Catalunya per mitjà d'una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, que sigui capaç de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats i els processos de les dones que pateixen o han partit situacions de violència masclista, i també a llurs filles i fills quan en siguin testimonis i víctimes.
2. Els models d'intervenció han d'incloure com a elements essencials la informació, l'atenció primària i l'atenció especialitzada.
3. Els poders públics de Catalunya han de crear els serveis establerts en aquest capítol segons les recomanacions que, per població, determini la Unió

Europea. Els serveis i els recursos amb relació als quals els organismes internacionals no hagin especificat ràtios s'han d'aplicar per reglament.

4. Les actuacions dels poders públics en matèria dels serveis d'atenció i recuperació integral per a les dones que pateixen violència masclista han de tenir com a objectius essencials, en tot cas:
 - a) Facilitar a les dones les eines necessàries per a conèixer els drets que els corresponen i els serveis que tenen a l'abast.
 - b) Fer minvar l'impacte personal i comunitari de la violència masclista.
 - c) Fer prevenció i sensibilització social sobre les causes i les conseqüències de la violència masclista.
 - d) Aprofundir en la recerca i el coneixement de les causes i les conseqüències de la violència masclista amb una perspectiva multidisciplinària.

Article 54. Definició i estructura de la Xarxa

1. La Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista és el conjunt coordinat de recursos i serveis públics de caràcter gratuït per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació de les dones que han patit o pateixen violència masclista, en l'àmbit territorial de Catalunya, que estan especificats en aquesta llei.
2. Integren la Xarxa els serveis següents:
 - a) Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada.
 - b) Serveis d'informació i atenció a les dones.
 - c) Serveis d'atenció i acolliment d'urgències.
 - d) Serveis d'acolliment i recuperació.

- e) Serveis d'acolliment substitutori de la llar.
 - f) Serveis d'intervenció especialitzada.
 - g) Serveis tècnics de punt de trobada.
 - h) Serveis d'atenció a la víctima del delictes.
 - i) Serveis d'atenció policial.
 - j) Altres serveis que consideri necessaris el Govern.
3. L'organització dels serveis a què fa referència l'apartat 2 ha d'ésser regulada per reglament pel Govern o, si escau, pels municipis, i s'hi han d'integrar equips multidisciplinaris i personal amb formació específica.

Article 55. Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada

1. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada és un servei universal d'orientació i assessorament immediat que proporciona atenció i informació integrals sobre els recursos públics i privats a l'abast de totes les persones a les quals és aplicable aquesta llei.
2. El Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada ha de funcionar les vint-i-quatre hores tots els dies de l'any, i s'ha de coordinar amb els serveis d'emergència en els casos necessaris. Concretament, ha de garantir la plena coordinació, amb eficàcia, amb el Servei de Trucades d'Urgència 112 Catalunya, de conformitat amb el que estableix l'article 3.1.j de la Llei 9/2007, del 30 de juliol, del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya.

Article 56. Serveis d'informació i atenció a les dones

1. Els serveis d'informació i atenció a les dones són serveis d'informació, assessorament, primera atenció i

- acompanyament, si escau, amb relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits relacionats amb llur vida laboral, social, personal i familiar.
2. Els serveis d'informació i atenció a les dones, en tot cas, s'han de coordinar amb els serveis d'atenció especialitzada i han de dinamitzar i impulsar la coordinació i la col·laboració amb tots els agents comunitaris, especialment amb els grups i les organitzacions de dones.
 3. Els serveis d'informació i atenció a les dones es destinen a totes les dones, especialment les que pateixen situacions de violència masclista.

Article 57. Serveis d'atenció i acolliment d'urgències

1. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències són serveis especialitzats que han de facilitar acolliment temporal, de curta durada, a les dones que estan o han estat sotmeses a situacions de violència masclista i, si és el cas, a llurs filles i fills, per tal de garantir-ne la seguretat personal. Així mateix, han de facilitar recursos personals i socials que permetin una resolució de la situació de crisi.
2. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències han de prestar servei les vint-i-quatre hores tots els dies de l'any. L'estada en aquests serveis ha de tenir la durada mínima indispensable per a activar recursos estables, que en qualsevol cas no pot ésser superior als quinze dies.
3. Els serveis d'atenció i acolliment d'urgències es destinen, en tot cas, a les dones que pateixen qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la

parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari en la manifestació d'agressions sexuals, de tràfic i explotació sexual, de mutilació genital femenina o risc de patir-la i de matrimoni forçós.

Article 58. Serveis d'acolliment i recuperació

1. Els serveis d'acolliment i recuperació són serveis especialitzats, residencials i temporals, que ofereixen acolliment i atenció integral per a possibilitar el procés de recuperació i reparació a les dones i a llurs filles i fills dependents, que requereixen un espai de protecció a causa de la situació de risc motivada per la violència masclista, tot vetllant per llur autonomia.
2. Els serveis d'acolliment i recuperació es destinen, en tot cas, a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari, en forma de mutilació genital femenina o risc de patir-la, o de matrimoni forçós.
3. El Govern ha de garantir l'accés a una plaça dels serveis a què fa referència aquest article per a totes les dones i llurs fills i filles que acreditin ésser víctimes de violència masclista i que ho requereixin.

Article 59. Serveis d'acolliment substitutori de la llar

1. Els serveis d'acolliment substitutori de la llar són serveis temporals que actuen com a substitució de la llar i han de comptar amb suport personal, psicològic, mèdic, social, jurídic i de lleure, dut a terme per professionals especialitzats, per a faci-

- litar la plena integració sociolaboral de les dones que pateixen situacions de violència.
2. Els serveis d'acolliment substitutori de la llar es destinen, en tot cas, a les dones que es troben en qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella, l'àmbit familiar o l'àmbit social o comunitari en forma de mutilació genital femenina o risc de patir-la, o de matrimoni forçós.
 3. El Govern, amb la finalitat establerta per aquest article, ha de garantir l'accés a una plaça dels serveis a què fa referència aquest article per a totes les dones amb llurs fills i filles que acreditin ésser víctimes de violència masclista i que ho requereixin.

Article 60. Serveis d'intervenció especialitzada

Els serveis d'intervenció especialitzada són serveis especialitzats que ofereixen atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació a les dones que han patit o pateixen situació de violència, i també a llurs filles i fills. Així mateix, els dits serveis han d'incidir en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària.

Article 61. Serveis tècnics de punt de trobada

1. Els serveis tècnics de punt de trobada són serveis destinats a atendre i prevenir, en un lloc neutral i transitori, en presència de personal qualificat, la problemàtica que sorgeix en els processos de conflictitat familiar i, en concret, en el compliment del règim de visites dels fills i filles establert per als supòsits de separació o divorci dels progenitors o per als supòsits d'exercici de la tutela per l'Ad-

ministració pública, amb la finalitat d'assegurar la protecció de menors d'edat.

2. Les persones professionals que treballen en un servei tècnic de punt de trobada no han d'aplicar tècniques de mediació en els supòsits en què resti acreditada qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar.

Article 62. Serveis d'atenció a la víctima del delicte

Els serveis d'atenció a la víctima del delicte tenen com a finalitat, entre altres, oferir a les dones informació i suport en els procediments legals que es deriven de l'exercici dels drets que els reconeix la legislació vigent.

Article 63. Serveis d'atenció policial

Els serveis d'atenció policial són els recursos especialitzats de la Policia de la Generalitat que tenen com a finalitat garantir el dret de les dones que es trobin en situacions de violència masclista, i també llurs fills i filles dependents, a l'atenció especialitzada, a la protecció i a la seguretat davant la violència masclista.

Article 64. Creació i gestió dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral

1. Correspon a l'Administració de la Generalitat la creació, la titularitat, la competència, la programació, la prestació i la gestió de tots els serveis detallats per l'article 54.2, en col·laboració amb els ens locals, excepte els serveis d'informació i atenció a les dones. Els criteris bàsics de programació general dels serveis de la Xarxa són l'anàlisi

de les necessitats i de la demanda social de prestacions, els objectius de cobertura i la implantació dels serveis i l'ordenació i la distribució territorial i equitativa dels recursos disponibles. El procediment per a elaborar la programació ha de garantir la participació de les administracions competents, dels òrgans consultius de la Generalitat i dels òrgans de participació que estableix aquesta llei.

2. Els municipis tenen la competència per a crear, programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones. També poden prestar i gestionar els serveis de la competència de la Generalitat d'acord amb els instruments i en els termes que estableix el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 2/2003, del 28 d'abril. Els municipis han d'establir per reglament la distribució territorial, el règim de prestació, l'organització i la dotació d'aquests serveis.
3. Els serveis que integren la Xarxa es poden prestar de forma indirecta, d'acord amb el que estableix la legislació de contractes del sector públic, sota la inspecció, el control i el registre de l'Administració de la Generalitat. A aquest efecte, s'ha de crear i regular per reglament el registre dels serveis de la Xarxa i de les entitats col·laboradores.
4. Qualsevol entitat que assumeixi la prestació d'un servei integrat en la Xarxa ha d'assumir el compromís de no-discriminació, de permanència, de professionalització i d'inclusió de clàusules contra l'assetjament sexual, i també la concreció d'un protocol d'intervenció en cas d'assetjament.

5. L'Administració de la Generalitat ha d'establir mesures de suport i cura per a les persones professionals en exercici que tractin situacions de violència, per tal de prevenir i evitar els processos d'esgotament, confusió i desgast professional.
6. El que estableix aquest article s'ha d'entendre sens perjudici del que disposa la Carta municipal de Barcelona.

Capítol 5. Accions dels poders públics en situacions específiques

Article 65. Mesures per a facilitar la detecció de la violència masclista

El Govern ha de promoure mesures eficaces per tal d'eliminar les barreres que dificulten la detecció de la violència masclista en situacions específiques i que poden impedir l'accés als serveis i les prestacions que estableix aquesta llei.

Article 66. Immigració

El Govern ha de promoure les actuacions necessàries amb les entitats consulars, les ambaixades, les oficines diplomàtiques i qualsevol altra entitat, a fi d'obtenir o facilitar documentació acreditativa de les circumstàncies personals i familiars de les dones immigrants, i també la legislació del país d'origen.

Article 67. Prostitució

1. El Govern ha de garantir el dret d'accés als serveis i els recursos de les dones que exerceixen la prostitució, per mitjà de programes específics, tant per a

la prevenció com per a l'eradicació de les diverses formes de violència masclista.

2. El Govern ha de desenvolupar les estructures i els mecanismes adequats per a acollir i atendre les dones afectades per tràfic i explotació sexual.

Article 68. Món rural

Els serveis d'atenció, assistència i protecció que aquesta llei estableix en el títol III han de facilitar l'accés de les dones provinents del món rural i de zones de difícil accés a centres allunyats de llurs llocs d'origen i residència, per a garantir l'anonimat d'aquestes dones.

Article 69. Velleja

El Govern ha de promoure estratègies eficaces de sensibilització destinades al col·lectiu de dones grans, perquè coneguin els recursos i les estratègies per a afrontar les violències contra les dones i els permetin adoptar posicions actives davant aquestes situacions.

Article 70. Transsexualitat

1. Totes les mesures i el reconeixement de drets que aquesta llei assenyalava han de respectar la diversitat transsexual.
2. Les transsexuals que pateixen violència masclista s'equiparen a les dones que han patit aquesta violència, als efectes dels drets establerts per aquesta llei, sempre que se'ls hagi diagnosticat disfòria de sexe, acreditada per mitjà d'un informe mèdic o psicològic elaborat per una persona professional col·legiada, o s'hagin tractat mèdicament durant almenys dos anys per a acomodar-ne les carac-

terístiques físiques a les que corresponen al sexe reclamat, acreditat per un informe mèdic elaborat per una persona col·legiada sota la direcció de la qual s'ha efectuat el tractament.

Article 71. Discapacitat

1. El Govern ha de garantir que l'exercici dels drets i l'accés als recursos i serveis regulats en aquest títol no es vegin obstaculitzats o impeditos per l'existència de barreres que impedeixin l'accessibilitat i garanteixin la seguretat de l'entorn en l'accés.
2. Les dones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33% i que pateixen violència masclista tenen dret a una millora econòmica o temporal dels drets econòmics establerts en aquest títol, d'acord amb els requisits i les condicions que s'estableixin per reglament per a facilitar-ne el procés de recuperació i reparació.

Article 72. Virus de la immunodeficiència humana

Els drets establerts per l'article 71.2 es fan extensius a les dones seropositives respecte al virus de la immunodeficiència humana que pateixen violència masclista.

Article 73. Ètnia gitana

El Govern ha de dissenyar estratègies específiques de sensibilització dirigides a les dones d'ètnia gitana, pensades i consensuades amb les associacions de dones gitanes, perquè coneguin els recursos i les estratègies per a afrontar la pressió social o legitimitació cultural pel que fa a les violències contra les

dones i els permetin adoptar posicions actives davant aquesta situació.

Article 74. Centres d'execució penal

1. Les dones que compleixen penes o mesures penals en centres d'execució penal, tant per a persones adultes com per a menors d'edat, tenen el dret d'accés als recursos i serveis establerts en el títol III, sempre que la prestació sigui compatible amb aquesta situació.
2. El Govern ha de dotar els equips d'intervenció en execució penal de personal especialitzat en matèria de violència masclista, en concret, en els vessants psicològic, jurídic i sociolaboral. Aquests equips especialitzats han de complir les funcions següents:
 - a) Detecció de la situació de violència que la dona ha patit o està patint.
 - b) Constatació d'aquesta situació de violència en l'expedient penitenciari de la dona.
 - c) Elaboració d'un tractament penitenciari adequat en col·laboració amb la Xarxa.
3. El Govern ha de garantir a les persones transsexuals uns espais que siguin adequats per a preservar-ne els drets.

Article 75. Mutilacions genitals femenines

El Govern, a més d'observar la legislació vigent, ha d'adoptar les mesures necessàries per a:

- a) Promoure la mediació comunitària en les famílies si hi ha risc de mutilacions genitals. En aquests casos s'ha de procurar que en la negociació participin persones expertes, i també persones de les comunitats

- afectades per aquestes pràctiques, i assegurar l'actuació d'agents socials d'atenció primària.
- b) Garantir mesures específiques per a prevenir i eradicar les mutilacions genitals femenines, impulsant actuacions de promoció de les dones dels països on s'efectuen aquestes pràctiques i formant les persones professionals que hi han d'intervenir.
 - c) Actuar en l'àmbit de la cooperació internacional en el sentit de treballar des dels països d'origen per a eradicar aquestes pràctiques.
 - d) Comptar amb mecanismes sanitaris d'intervenció quirúrgica per a poder afrontar la demanda de les dones que vulguin revertir els efectes de la mutilació practicada, i també mecanismes de suport psicològic, familiar i comunitari. En els casos de risc per a la salut de les menors d'edat, el personal professional ha de poder comptar amb mecanismes que els possibiliti la realització de la intervenció quirúrgica.

TÍTOL IV. De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista

Capítol 1. Disposicions generals sobre el règim competencial

Article 76. Responsabilitats públiques

1. L'Administració de la Generalitat i els municipis de Catalunya són les administracions públiques competents en matèria dels serveis de la Xarxa d'Aten-

ció i Recuperació Integral, i també de les prestacions establertes per aquesta llei, d'acord amb el que determinen aquest títol i, si escau, la legislació sobre organització territorial i règim local.

2. Sens perjudici de les competències que d'acord amb la llei els corresponen, els municipis també poden exercir competències pròpies de l'Administració de la Generalitat per via de delegació o de fórmules de gestió conjunta.

Article 77. Coordinació i col·laboració interadministratives

1. Les administracions públiques competents, entre altres, han de coordinar:
 - a) Les polítiques públiques en matèria de lluita contra la violència masclista.
 - b) Les polítiques públiques en matèria de violència masclista amb les polítiques d'educació, salut, ocupació, recerca i mitjans de comunicació, i també qualsevol altra política implicada en la lluita contra aquesta violència.
 - c) Els recursos d'atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació amb els òrgans jurisdiccionals i les forces i cossos de seguretat.
 - d) Els recursos d'atenció i informació de caràcter municipal amb els centres d'intervenció especialitzada dependents de la Generalitat.
 - e) Els recursos regulats per aquesta llei amb els recursos de les administracions públiques de Catalunya competents per a prestar serveis d'educació, treball, salut, serveis socials i altres d'implicats en la lluita contra la violència masclista.

2. Les administracions públiques de Catalunya han de col·laborar en l'exercici de les competències respectives per a garantir l'exercici dels drets que aquesta llei reconeix.

Article 78. Cessió de dades

Les administracions públiques competents s'han de cedir mútuament les dades de caràcter personal necessàries, amb la finalitat de poder gestionar d'una manera adequada els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral i les prestacions econòmiques establertes per aquesta llei, i també d'altres que s'estableixin per llei, relacionades amb la violència masclista. A aquest efecte s'ha de crear un fitxer específic, que ha d'ésser regulat per reglament.

Capítol 2. Competències de les administracions públiques

Article 79. Competències del Govern

Correspon al Govern:

- a) Definir la política general per a lluitar contra la violència masclista i eradicar-la, i aprovar els instruments de planificació corresponents, i també la creació dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, sens perjudici de les competències dels municipis.
- b) Ordenar totes les actuacions en matèria de prevenció, de detecció, d'atenció, d'assistència, de protecció, de recuperació i de reparació de les dones que pateixen violència masclista, i també dels recursos que les integren.

- c) Fixar la forma i el procediment per a atorgar les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis i dels altres recursos que estableix aquesta llei.
- d) Regular la capacitació del personal implicat en la lluita contra la violència masclista per a eradicar-la i, en concret, la del personal que ha de gestionar, si escau, els recursos que aquesta llei estableix.
- e) Vetllar per la coordinació amb l'Administració de l'Estat i impulsar les fórmules de col·laboració, cooperació i informació mútua necessàries per a garantir els drets que estableix aquesta llei.
- f) Impulsar la col·laboració i la cooperació amb les altres comunitats autònomes per a garantir els drets establerts per aquesta llei.
- g) Complir totes les altres funcions que li atribueixen expressament aquesta llei i altres lleis de la mateixa matèria.

Article 80. Institut Català de les Dones

1. L'Institut Català de les Dones, a més de complir totes les funcions que té atribuïdes per la legislació vigent, és l'instrument vertebrador per a lluitar contra la violència masclista.
2. Són funcions de l'Institut Català de les Dones pel que fa a l'objecte d'aquesta llei:
 - a) Impulsar i coordinar les polítiques contra la violència masclista que ha d'aprovar el Govern de la Generalitat.
 - b) Dissenyar i impulsar les polítiques contra la violència masclista en col·laboració amb les administracions locals, els agents socials, les entitats

- expertes i les associacions de dones que treballen en aquest àmbit.
- c) Vetllar per l'adequació dels plans i programes duts a terme per les diferents administracions públiques de Catalunya respecte als programes del Govern de la Generalitat en matèria de violència masclista.
 - d) Coordinar i garantir el treball transversal en tots els àmbits.
 - e) Impulsar l'elaboració i la signatura de convenis de col·laboració i acords entre les administracions i les entitats implicades en la lluita contra la violència masclista per a eradicar-la.
 - f) Proposar la programació, la prestació, la gestió i la coordinació dels serveis que integren la Xarxa, en col·laboració amb els ajuntaments, llevat dels serveis d'informació i atenció a les dones, que són competència dels ens locals en els termes especificats per aquesta llei.

Article 81. Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista

1. Es crea el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista, com a òrgan dependent de l'Institut Català de les Dones, que es configura com una eina permanent d'estudis i de recerca sobre la violència masclista, i de formació i capacitació del personal professional en contacte amb el tractament d'aquest tipus de violència.
2. S'han d'establir per reglament la composició, el funcionament, les competències i la coordinació del Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista amb altres òrgans i administracions.

Article 82. Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista

1. Es crea la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista, dependent de l'Institut Català de les Dones, com a òrgan específic de coordinació institucional per a impulsar, seguir, controlar i avaluar les actuacions en l'abordatge de la violència masclista, sens perjudici de les competències d'impuls, seguiment i control dels departaments de la Generalitat.
2. S'han d'establir per reglament la composició, el funcionament, les competències i la coordinació de la Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista amb altres òrgans.

Article 83. Competències dels municipis

1. Correspon als municipis:
 - a) Programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones i efectuar la derivació als diferents serveis en els termes especificats per aquesta llei.
 - b) Prestar o gestionar altres serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, d'acord amb el que s'estableixi per mitjà d'un conveni amb l'Administració de la Generalitat.
 - c) Col·laborar en la gestió de les prestacions econòmiques i les subvencions que aquesta llei estableix.
 - d) Complir totes les altres funcions establertes per aquesta llei que, en raó de les competències res-

pectives, els correspongui assumir amb relació a les dones que pateixen o han patit violència masclista.

- e) Complir les altres competències atribuïdes per disposició legal.
2. Els municipis amb una població inferior a 20.000 habitants poden delegar llurs competències a una mancomunitat de municipis o a altres ens locals.

Capítol 3. Intervenció integral contra la violència masclista

Article 84. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista

1. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista es configuren com els instruments de planificació que ha d'aprovar el Govern amb una vigència de quatre anys, amb l'elaboració prèvia per l'Institut Català de les Dones, juntament amb els departaments competents en cada cas. Aquests instruments recullen el conjunt d'objectius i mesures per a eradicar la violència masclista i també estableixen, d'una manera coordinada, global i participativa, les línies d'intervenció i les directrius que han d'orientar l'activitat dels poders públics.
2. Els programes a què fa referència l'apartat 1 han d'establir mesures que impliquin altres àmbits administratius, ens locals, agents socials, entitats de dones i professionals.
3. Els programes d'intervenció integral contra la violència masclista també han d'establir estratègies

de coordinació i cooperació, i també de recerca i coneixement de la realitat, i han d'incorporar obligatòriament una memòria econòmica.

4. Per a l'elaboració, el seguiment i l'avaluació dels programes d'intervenció integral, l'Institut Català de les Dones ha d'establir els mecanismes necessaris per a garantir la participació dels ens locals, les entitats de dones, els agents socials, i també les persones i les entitats expertes en matèria de violència masclista.

Article 85. Protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista

1. Els protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista han d'incloure un conjunt de mesures i mecanismes de suport, coordinació i cooperació destinats a les institucions públiques i altres agents implicats, que defineixen les formalitats i la successió d'actes que s'han de seguir per a executar-los correctament.
2. Els objectius dels protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista han de:
 - a) Garantir l'atenció coordinada dels diferents departaments de la Generalitat, ens locals i agents socials i dels serveis que en depenen, i delimitar els àmbits d'actuació que poden intervenir en les diferents situacions de violència masclista.
 - b) Establir els mecanismes de coordinació i cooperació que permetin una transmissió d'informació continuada i fluida entre els organismes implicats.
 - c) Aplicar metodologies d'intervenció que evitin la re-victimització de les dones afectades.

- d) Garantir els recursos necessaris per a l'execució i la continuïtat del protocol.
 - e) Dissenyar circuits d'atenció adequats a les diferents situacions de violència i les necessitats concretes derivades d'aquestes situacions.
 - f) Establir un model únic i consensuat de recollida de dades per tal de garantir el coneixement de la realitat.
3. Els protocols han d'establir la participació dels àmbits directament relacionats amb el tractament de la violència masclista, com les entitats i les associacions de dones que treballen en els diferents territoris a partir d'un model d'intervenció compatible amb el que estableix aquesta llei.
 4. L'elaboració dels protocols ha d'ésser impulsada per l'Institut Català de les Dones en cadascun dels àmbits territorials de les delegacions del Govern de la Generalitat o, si escau, i el Govern així ho determina, en els àmbits d'estructura territorial que es puguin establir per llei.
 5. Els protocols han d'establir la concreció i el procediment de les actuacions i també de les responsabilitats dels sectors implicats en el tractament de la violència masclista, amb l'objecte de garantir la prevenció, l'atenció eficaç i personalitzada i la recuperació de les dones que es troben en situació de risc o que són víctimes de la violència masclista.

Article 86. Participació i foment dels ens locals

1. L'Administració de la Generalitat, en les seves polítiques d'eradicació de la violència masclista, ha de comptar amb la participació dels ens locals.

2. Els programes i les actuacions que es derivin de l'aplicació d'aquesta llei han d'establir mesures de foment dels ens locals per a desenvolupar programes i activitats encaminats a eradicar la violència masclista o a pal·liar-ne els efectes.

Article 87. Participació i foment dels consells i les associacions de dones

1. Les administracions públiques, en les polítiques d'eradicació de la violència masclista, han de comptar preferentment amb la col·laboració dels consells de participació de dones i també amb altres entitats de dones constituïdes o que siguin part d'una agrupació sindical o empresarial, respecte a les polítiques institucionals corresponents.
2. Els programes i les actuacions que es derivin de l'aplicació d'aquesta llei han d'establir mesures de foment de les entitats a què fa referència l'apartat 1 per a dur a terme programes i activitats encaminats a eradicar la violència masclista o a pal·liar-ne els efectes.

Disposicions addicionals

Primera. Recursos econòmics

1. L'Administració de la Generalitat té la responsabilitat de garantir els recursos necessaris per a donar un compliment adequat a l'ordenació i la provisió de les accions i dels serveis que estableix aquesta llei.
2. La Generalitat ha de consignar en els seus pressupostos els crèdits necessaris per al finançament de totes les prestacions garantides, de les prestacions de serveis, dels recursos, dels programes, dels pro-

- jectes i d'altres actuacions recollides en la Llei, d'acord amb les competències atribuïdes per aquesta.
3. El Govern ha de dotar els ens locals d'un fons econòmic específic anual, per a garantir la suficiència de la prestació dels serveis d'informació i atenció a les dones, d'acord amb els termes especificats per aquesta llei. La distribució d'aquest fons entre els ens locals s'ha de fer d'acord amb criteris objectius, que s'han d'acordar bianualment amb les entitats interessades i que s'han de basar en el nombre d'habitants, el principi d'equilibri territorial i el de capacitat pressupostària, i han de tenir en compte les característiques de la població i les necessitats de les dones, per a obtenir l'efectivitat dels drets que aquesta llei estableix, sens perjudici que els municipis i les altres entitats locals consignin en llurs pressupostos les dotacions necessàries per al finançament dels serveis de la competència respectiva.
 4. L'Administració de la Generalitat ha de finançar el cost de la prestació dels serveis d'informació i atenció a les dones pertanyents a municipis amb una població inferior a 20.000 habitants, sens perjudici d'altres formes de finançament mixt amb implicació dels pressupostos públics, amb els fons econòmic específic establert per l'apartat 3.
 5. El Govern pot impulsar, d'acord amb l'article 83.1.b, convenis de col·laboració amb l'Administració local per tal de reformular la gestió dels serveis especialitzats en violència masclista ja existents abans de l'aprovació d'aquesta llei, en funció de les competències i les característiques dels serveis que s'hi estableixen.

Segona. Revisió dels currículums educatius

El departament competent en matèria educativa ha de fer una revisió dels currículums educatius amb l'objectiu de detectar-hi continguts sexistes o que afavoreixin la discriminació sexual, la vulneració dels drets de les dones i la violència masclista.

Tercera. Modificació del Decret legislatiu 1/1997, en matèria de funció pública

S'afegeix una nova lletra, la *u*, a l'article 116 del text únic de la Llei de la funció pública de l'Administració de la Generalitat, aprovat pel Decret legislatiu 1/1997, del 31 d'octubre, amb el text següent:

- «u) La realització d'actes d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe, tipificats per l'article 5.tercer de la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, i d'actes que puguin comportar assetjament per raó de sexe o assetjament sexual i que no siguin constitutius de falta molt greu.»

Quarta. Modificació de la Llei 10/1997, de la renda mínima d'inserció

Es modifica la lletra *e* de l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció, que resta redactada de la manera següent:

- «e) En el cas de les dones que pateixen violència masclista o que superen una situació de violència masclista i que compleixen els requisits exigits per aquesta llei, únicament s'han de tenir en compte les rendes o els ingressos de què disposi o pugui disposar la dona sol·licitant, i no

es computen en aquests casos les rendes o els ingressos d'altres membres de la unitat familiar que hi convisquin.»

Cinquena. Modificació de la Llei 18/2003, de suport a les famílies

Es modifica l'article 44.1 de la Llei 18/2003, del 4 de juliol, de suport a les famílies, que resta redactat de la manera següent:

«1. El Govern ha de constituir un fons de garantia per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i l'impagament de pensions compensatòries. Aquest fons s'ha d'emprar quan hi hagi constatació judicial d'incompliment del deure de satisfer-les i aquest incompliment comporti una situació de precarietat econòmica, d'acord amb els límits i les condicions que es fixin per reglament.»

Sisena. Modificació de la Llei 22/2005, de la comunicació audiovisual de Catalunya

Es modifica la Llei 22/2005, del 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya, de la manera següent:

a) S'afegeix una nova lletra, la *f*, a l'article 132, infraccions molt greus, amb el text següent:

«f) La difusió i la realització de continguts o de publicitat que incitin a la violència masclista o la justifiquin o la banalitzin.»

b) S'afegeix un segon paràgraf a l'article 9, amb el text següent:

«Aquests serveis també han de respectar els deures imposats en aquest àmbit per la Llei del

dret de les dones a eradicar la violència masclista.»

Setena. Modificació del Decret legislatiu 3/2002, de finances públiques de Catalunya

1. S'afegeix un nou apartat, el 7, a l'article 92 del text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 3/2002, del 24 de desembre, amb el text següent:

«7. Les bases reguladores de les subvencions que tinguin com a beneficiàries empreses amb una plantilla igual o superior a vint-i-cinc persones han d'incloure l'obligació d'aquestes empreses, d'acord amb els agents socials, d'indicar els mitjans que utilitzen per a prevenir i detectar casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe i intervenir-hi en llurs centres de treball.»

2. S'afegeix una nova lletra, la f, a l'article 99.1 del text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya, amb el text següent:

«La no-inclusió o la utilització indeguda dels mitjans indicats per l'article 92.7.»

Vuitena. Modificació de la Llei 1/2001, de mediació familiar de Catalunya

S'afegeix un nou article, el 22 bis, a la Llei 1/2001, del 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, amb el text següent:

«Article 22 bis. Límit a la mediació

»S'ha d'interrompre o, si escau, no s'ha d'iniciar qualsevol procés de mediació de parella o familiar en què estigui implicada una dona que hagi

patit o pateixi violència física, psíquica o sexual en la relació de parella.»

Novena. Modificació de la Llei 11/1989, de creació de l'Institut Català de les Dones

1. Es modifiquen els articles 4 i 5 de la Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones, modificats per la Llei 7/2004, del 16 de juliol, de mesures fiscals i administratives, que resten redactats de la manera següent:

«Article 4

»L'Institut Català de les Dones és regit pels òrgans següents:

»a) La Junta de Govern.

»b) La Direcció Executiva.»

2. Es modifica l'article 5 de la Llei 11/1989, que resta redactat de la manera següent:

«Article 5

»1. La composició de la Junta de Govern és determinada per reglament. La Direcció Executiva amb rang de direcció general és membre de la Junta de Govern i és nomenada pel Govern.

»2. Les persones que són membres de la Junta de Govern s'han d'haver significat per llur tasca a favor de la igualtat i la promoció de les dones.»

Desena. Administració penitenciària

El Govern ha d'establir els mecanismes necessaris perquè en la concessió de qualsevol benefici penitenciari s'emeti prèviament un informe de l'Administració penitenciària sobre la situació de la víctima.

Onzena. Informació anual del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista

El Govern ha de comparèixer anualment davant el Parlament per a informar de l'execució del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista.

Disposicions transitòries

Primera. Impacte social de la Llei

En el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el departament competent en matèria de polítiques de dones, per mitjà de l'Institut Català de les Dones, ha d'encarregar una avaluació de l'impacte social de la Llei. En aquesta avaluació han de participar el Consell Nacional de Dones de Catalunya i persones professionals expertes en aquesta matèria.

Segona. Actualització de la Xarxa d'Atenció i Recuperació integral

El Govern de la Generalitat pot actualitzar la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones que pateixen violència masclista, amb una freqüència biennal, els primers sis anys després de l'aprovació d'aquesta llei, amb la finalitat d'adequar-la amb la rapidesa i la flexibilitat màximes a les necessitats de la població de Catalunya, d'acord amb el que estableixin les corresponents lleis de pressupostos.

Tercera. Aplicació del Fons de garantia de pensions i prestacions

Mentre no s'aprovi el desplegament reglamentari d'aquesta llei, el Govern de la Generalitat, durant l'any

2008, ha d'efectuar la diagnosi i la valoració de les necessitats, els recursos i els serveis necessaris per a aplicar el Fons de garantia de pensions i prestacions, establert per l'article 49. La dotació del Fons s'ha de dur a terme de conformitat amb el que disposin les respectives lleis de pressupostos de la Generalitat.

Quarta. Aprovació dels models d'intervenció integral

El Govern ha d'aprovar, en el termini d'un any, els models d'intervenció integral i els serveis establerts pels articles 53.1 i 3.

Cinquena. Aprovació del Programa d'intervenció integral

El Govern ha d'aprovar durant l'any 2008 el Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2008-2011, establert per l'article 84, que ha d'incorporar les actuacions fixades pels articles 43, 65, 66 i 67 i la disposició addicional segona.

Sisena. Dret transitori

Mentre no es faci el desplegament reglamentari dels recursos i els serveis que integren la Xarxa, establerts per l'article 54, s'han d'aplicar les normes dictades en desplegament i execució de la Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials, amb relació a les mesures de desplegament de la Cartera de serveis socials.

Disposició derogatòria

Resten derogades totes les normes de rang igual o inferior al d'aquesta llei que s'hi oposin o la contradiguin.

Disposicions finals

Primera. Habilitació reglamentària

S'autoritza el Govern, en l'àmbit de les seves competències, a dictar les disposicions necessàries per a aplicar i desplegar aquesta llei.

Segona. Normativa supletòria

En tot allò que no regula expressament aquesta llei en matèria de serveis, s'ha d'aplicar amb caràcter supletori la Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials, i les seves normes de desplegament, i també la legislació aplicable a cada administració pública competent.

Tercera. Regulació del Fons de garantia de pensions i prestacions

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern ha de desenvolupar i regular el Fons de garantia de pensions i prestacions per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i l'impagament de pensions i prestacions compensatòries, amb caràcter supletori o, si escau, complementari, del Fons de garantia de pagament d'aliments, a càrrec de l'Estat, per tal que ja sigui executiu en el termini d'un any després de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Quarta. Previsions pressupostàries

El Govern ha d'efectuar les previsions pressupostàries necessàries per a poder atendre les prestacions econòmiques i les prestacions de serveis reconegudes per aquesta llei.

Cinquena. Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Índex analític

abusos sexuals

definició 4.1.c

Vegeu també *violència masclista*

administració

— educativa

funcions 14; 15.2; 48.1; 48.2

valors i principis 12.2

Vegeu també *Administració de la Generalitat; coeducació*

— penitenciària

informe sobre la situació de la víctima DA10

Administració de justícia

garantia dels serveis de guàrdia permanent i torns d'ofici especialitzats en matèria de justícia 43

Administració de l'Estat

competències en matèria de lluita contra la violència masclista 79.e

Administració de la Generalitat

competències en les polítiques d'eradicació de la violència masclista 76

creació i gestió dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral 64.1; 64.5; 83.1.b

finançament del cost de la prestació dels serveis d'informació i atenció DA1.4

funcions en matèria d'universitats 17

garantia de la prestació dels serveis d'assistència lletrada 43

garantia dels recursos econòmics per a l'eradicació de la violència masclista DA1

participació i foment dels ens locals en les polítiques d'eradicació de la violència masclista 86.1

personació en processos penals 45.1; 45.4

promoció de la formació del personal al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia 19.2

supervisió dels llibres de text 14

tutela de menors d'edat en situacions de violència masclista 61.1

Vegeu també *Administració de justícia; administració educativa; administració penitenciària; Administració pública; Govern*

Administració local

convenis de col·laboració amb el Govern 83.1.b; DA1.5

Vegeu també *municipis*

Administració pública

accions d'informació, orientació i suport a les dones 38.2

actuacions per a l'eradicació de la violència masclista 10

cessió de dades entre administracions en la lluita contra la violència masclista 78

coordinació de les polítiques públiques en matèria de lluita contra la violència masclista 77

disseny de programes de formació específica sobre la violència masclista 18

garantia de l'actuació i la formació dels cossos de policia 31.2; 31.3

garantia de la formació de professionals 19.3

impuls i desenvolupament periòdic d'actuacions informatives i estratègies de sensibilització social 9.1

participació i foment dels consells i les associacions de dones 87.1

adolescents

inclusió en les referències a les dones 2.2

Vegeu també *menors d'edat*

agressions sexuals

definició 5.quart.a

Vegeu també *atenció; assistència*

ajuts

— econòmics

Vegeu prestacions econòmiques

— escolars

*regulació 48**Vegeu també prestacions econòmiques*

assassinats de dones

violència masclista en l'àmbit social o comunitari 5.quart.f

assetjament

— per raó de sexe

*actuacions de sensibilització i formació 27**condicions per a les subvencions a empreses 29**definició 5.tercer.a**mesures per a prevenir, reparar i sancionar
l'assetjament 28.1**promoció del diàleg social 28.2*

— sexual

*actuacions de sensibilització i formació 27**condicions per a les subvencions a empreses 29**definició 5.tercer.b; 5.quart.b**mesures per a prevenir, reparar i sancionar l'assetjament 28.1**promoció del diàleg social 28.2*

assistència

— jurídica

*Vegeu drets de les dones en risc o en situació de violència
masclista; serveis*

— sanitària

*Vegeu drets de les dones en risc o en situació de violència
masclista; serveis*

associacions de dones

participació i foment 87

atenció

definició 3.e

Vegeu també *assistència*

assistència

protocol de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública 32.1

Vegeu també *drets de les dones en risc o en situació de violència masclista; serveis; Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral*

avortaments

— forçats

violència masclista derivada de conflictes armats 5.quart.f

— selectius

*violència masclista contra els drets sexuals
i reproductius* 5 quart.g

Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada

*coordinació amb el Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació
sobre Violència Masclista* 41.4

funcions 41.2

Vegeu *Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència
Masclista*

Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació

sobre Violència Masclista

*coordinació amb el Centre d'Estudis Jurídics i Formació
Especialitzada* 41.4

composició, funcionament i competències 81.2

creació i definició 81.1

centres

— d'execució penal

drets de les dones que hi compleixen penes o mesures penals 74.1

drets de les persones transsexuals 74.3

funcions dels equips d'intervenció en execució penal 74.2

— de treball

actuacions de sensibilització i formació 27

— sanitaris

atenció i assistència sanitàries específiques 32

Vegeu també *Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral; Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública*

coeducació

definició 12

Vegeu també *administració educativa; currículums educatius*

Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada
contra la Violència Masclista

composició, funcionament i competències 82.2

creació i definició 82.1

comunicació

obligació de comunicar els casos de violència masclista 11.3

— audiovisual

Vegeu *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals; mitjans de comunicació*

confidencialitat

obligació dels empresaris davant les dones que pateixen la violència masclista 40

Consell de l'Audiovisual de Catalunya

atribucions amb relació a les polítiques contra la violència masclista 20

Vegeu també *mitjans de comunicació; publicitat*

Consell Nacional de Dones de Catalunya

funcions DT1

consells de dones

participació i foment 7.m; 87

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

obligacions de servei públic amb relació a la violència masclista 24

críteris per a l'adjudicació de la prestació de serveis 25

Vegeu *mitjans de comunicació*

cossos i forces de seguretat

atenció específica en protecció a dones en risc o en situació de violència masclista 31.2

formació bàsica en matèria de lluita contra la violència masclista 31.3

funcions del Cos de Mossos d'Esquadra relatives a la violència masclista 31.1

prevenció, assistència i protecció de les dones que pateixen violències 31.3

currículums educatius

continguts 13

revisió DA2

Decret legislatiu 1/1997, del 31 d'octubre, en matèria de funció pública

modificació DA3

Decret legislatiu 3/2002, del 24 de desembre, de finances públiques de Catalunya

modificació DA7

departament competent en matèria

— de justícia

Vegeu *Administració de justícia*

— educativa

Vegeu *administració educativa*

detecció de la violència masclista

definició 3.d

Vegeu també *Administració pública; comunicació; intervenció*

discapacitat

actuacions dels poders públics envers les dones

discapacidades 71

discriminació sexual

Vegeu *currículums educatius*

dones

inclusió de les nenes i les adolescents en les referències 2.2

sensibilització del col·lectiu de dones grans 69

Vegeu també *drets de les dones en risc o en situació de violència masclista*

dret

— de repetició

regulació 52

— transitori

regulació DT6

Vegeu també *Fons de garantia de pensions i prestacions*

drets de les dones en risc o en situacions de violència
masclista

*accés de les dones que provenen del món rural als serveis
i ajuts de la Llei* 68

assistència jurídica 42

atenció i assistència sanitàries específiques 32; 72

atenció jurídica 41

confidencialitat 40

garantia 2; 6.d

igualtat d'oportunitats 6.a

mesures contra la violència masclista 7

ocupació i formació ocupacional 38

principi d'adequació de les mesures 6.i

protecció efectiva 30

Vegeu també *adolescents; centres d'execució penal; ètnia gitana;
cossos i forces de seguretat; habitatge; indemnitzacions; menors
d'edat; nenes; prestacions econòmiques; renda mínima d'inserció;
residències públiques*

educació

Vegeu *administració educativa; ensenyament universitari*

embarassos forçats

violència masclista derivada de conflictes armats 5.quart.f

empreses

Vegeu *assetjament*

ens locals

participació i foment en les polítiques d'eradicació de violència masclista 86

Vegeu també *Administració de la Generalitat; administració local*

ensenyament universitari

continguts formatius 17

esclavatge sexual

violència masclista derivada de conflictes armats 5.quart.f

esterilització forçada

violència masclista en l'àmbit social o comunitari 5.quart.g

ètnia gitana

estratègies de sensibilització específiques dirigides a dones 73

explotació sexual

violència masclista en l'àmbit social o comunitari 5.quart.c

finalitats de la Llei

mesures establertes 6

Fons de garantia de pensions i prestacions

aplicació DT3

caràcter supletori o complementari de les prestacions 49.2

compatibilitat amb altres prestacions 51

constitució i destinació dels recursos 49.1

dret a obtenir les prestacions 50

dret de repetició de les pensions 52.1

obligacions de les persones beneficiàries 52.2

regulació DF3

Vegeu també *prestacions econòmiques*

formació

- de professionals

Vegeu Govern

- específica sobre la violència masclista

nivell de formació bàsica 18.a

nivell de formació capacitadora 18.b

Vegeu també Administració pública

- ocupacional i inserció laboral

contingut dels programes amb relació a la violència masclista 39.1; 39.2

Govern

actualització de la Xarxa d'Atenció i Recuperació integral DT2

aplicació del Fons de garantia de pensions i prestacions DT3

aprovació de polítiques contra la violència masclista 80.2.a

aprovació del Programa d'intervenció integral DT5

aprovació dels models d'intervenció integral DT4

competències en polítiques de prevenció de la violència masclista 79

concessió d'ajuts per a l'accés a l'habitatge 34.1

constitució d'un fons de garantia per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries 49.1

continguts i publicitat en mitjans de comunicació 22

control dels permisos penitenciaris DA10

desenvolupament de mecanismes per a acollir i atendre les dones afectades per tràfic i explotació sexual 67.2

desenvolupament de models d'intervenció integral a tot el territori 53.1

dotació dels ens locals d'un fons econòmic per a la prestació dels serveis d'informació i atenció a les dones DA1

dret de repetició de les pensions pagades pel Fons de garantia de pensions i prestacions 52

foment de la recerca 8.1

formació i capacitació de professionals 6.b; 19

- garantia de l'accés a una plaça dels serveis d'acolliment i recuperació* 58.3
- garantia de l'accés a una plaça dels serveis d'acolliment substitutori de la llar* 59.3
- garantia de l'accés prioritari als habitatges de promoció pública* 35.1
- garantia de l'aplicació d'un protocol d'atenció i assistència en totes les manifestacions de la violència masclista* 32.1
- garantia de l'article 37 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya* 7.9
- garantia de la formació específica del personal sanitari* 32.2
- garantia de la formació ocupacional de les dones* 38.1
- garantia del dret d'accés als serveis i els recursos de les dones que exerceixen la prostitució* 67.1
- garantia dels drets de les persones transsexuals* 74.3
- garantia dels drets de les dones discapacitades* 71
- impuls de mesures i procediments per a la prevenció, la reparació i la sanció de casos d'assetjament en empreses* 28.1
- indemnització de víctimes greus* 47.1
- informació anual del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista* DA11
- negociacions i acords col·lectius* 28
- personació en processos penals* 45.2, 45.3
- prestacions econòmiques extraordinàries* 46.4
- previsions pressupostàries* DF4
- promoció d'actuacions en matèria d'immigració* 66
- promoció d'estratègies de sensibilització destinades al col·lectiu de dones grans* 69
- promoció d'un protocol de serveis sanitaris d'atenció i assistència* 32.4
- promoció de la mediació en situacions de risc de mutilacions genitals* 75
- promoció de mesures per a facilitar la detecció de la violència masclista* 65
- promoció del diàleg social* 28.2

promoció i actuacions de sensibilització, formació i capacitació de professionals 15.1; 16; 19.1; 19.2; 27; 74.2
regulació del Fons de garantia de pensions i prestacions DF3
revisió dels currículums educatius DA2
sensibilització de les dones d'ètnia gitana 73
subvencions a empreses 29
vinculació amb el drets de les dones 7.q

guàrdia permanent

Vegeu *Administració de justícia*

habitatge

concessió d'ajuts per a l'accés 34

accés prioritari a la promoció pública 35

hospitals

Vegeu *centres sanitaris; Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral; Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública*

identificació de situacions de violència masclista

Vegeu *violència masclista*

igualtat

compliment del principi 7.9

— d'oportunitats

compliment del principi 6

Vegeu també *drets de les dones en risc o en situació de violència masclista*

immigrants

documentació acreditativa de les circumstàncies de les dones immigrants 66

impacte social de la Llei

avaluació DT1

Vegeu també *Consell Nacional de Dones de Catalunya; Institut Català de les Dones*

indemnitzacions

administració 47.3

dret de les dones a la percepció 47.1

dret dels fills i filles de víctimes mortals a la percepció 47.4

quantia 47.1; 47.2

Vegeu també *prestacions econòmiques*

infecció intencionada de malalties

violència derivada de conflictes armats 5.quart.f

informació

actuacions d'informació 9.3; 9.4

generalitats 9.1

jurídica 41.1

objectiu 9.2

promoció 6.b

tractament 23

Vegeu també *models d'intervenció integral; Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada; serveis d'informació i atenció a les dones; tecnologies de la informació*

Institut Català de les Dones

avaluació de l'impacte social de la Llei DT1

avaluació dels fets de violència masclista 45.3

elaboració, seguiment i avaluació dels programes d'intervenció integral contra la violència masclista 84.1; 84.4

funcions amb relació a la lluita contra la violència masclista 80

impuls dels protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista 85.4

informes sobre situacions de violència masclista 33.2.f

promoció de la recerca en violència masclista 8.3

Vegeu també *Centre d'Estudis, Recerca i Capacitació sobre Violència Masclista; Comissió Nacional per a una Intervenció Coordinada contra la Violència Masclista; Llei 11/1989*

Institut d'Estudis de la Salut

formació específica del professional sanitari amb relació a la violència masclista 32.2

intervenció

obligació d'intervenir en els casos de violència masclista 11.1; 11.2

Vegeu també Govern; models d'intervenció integral; programes d'intervenció integral contra la violència masclista; protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista

Justícia

Vegeu Administració de justícia

legislació supletòria

Vegeu normativa supletòria

Llei 11/1989, del 10 de juliol, de creació de l'Institut Català de les Dones

modificació DA9

Llei 10/1997, del 3 de juliol, del 15 de març, de la renda mínima d'inserció

modificació DA4

Llei 1/2001, del 15 de març, de mediació familiar de Catalunya

modificació DA8

Llei 18/2003, del 4 de juliol, de suport a les famílies

modificació DA5

Llei 22/2005, del 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya

modificació DA6

Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials

Vegeu normativa supletòria

llibres de text

Vegeu Administració de la Generalitat; administració educativa

material educatiu

Vegeu *Administració de la Generalitat; administració educativa*

matrimonis forçats

violència masclista en l'àmbit social o comunitari 5.quart.e

menors d'edat

abusos sexuals 4.1.c

administració d'indemnitzacions econòmiques 47.3; 50.2

drets en centres d'execució penal 74.1

drets en situacions de violència masclista 44

inclusió de les nenes i les adolescents en les referències a les dones 2.2

indemnitzacions econòmiques a la mort de la mare 47.4

mutilació genital femenina 75

serveis tècnics de punt de trobada per al règim de visites 61.1

violència en l'àmbit familiar 5.segon

mesures contra la violència masclista

Vegeu *drets de les dones en risc o situació de violència masclista*

Ministeri Fiscal

informes sobre situacions de violència masclista 33.2.c

comunicació dels casos de violència masclista 11.3

mitjans de comunicació

ajuts i subvencions 26

criteris per al tractament de la informació 23

protocols d'actuació amb relació a les polítiques contra la violència masclista 21

Vegeu també *Consell de l'Audiovisual de Catalunya;*

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals; publicitat

models d'intervenció integral

aprovació DT4

contingut 53.2

desenvolupament 53.1

establiment 6.g

Vegeu també *intervenció; protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista; Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral*

món rural

Vegeu *drets de les dones en risc o en situació de violència masclista*

Mossos d'Esquadra

Vegeu *Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra*

municipis

competències en matèria de lluita contra la violència masclista 64.2; 76.1; 76.2; 83

Vegeu també *administració local*

mutilació genital femenina

definició 5.quart.d

nenes

inclusió en les referències a les dones 2.2

Vegeu també *menors d'edat*

normativa supletòria

regulació DF2

objecte de la Llei

definició 1

obligacions de la societat civil

Vegeu *societat civil*

ocupació i formació ocupacional

Vegeu *drets de les dones en risc o en situació de violència masclista*

organitzacions sindicals i empresarials

responsabilitats amb relació a la formació de professionals 19.3

Parlament de Catalunya

recepció del l'informe del Govern sobre l'execució del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista DA11

personació de l'Administració de la Generalitat en processos penals

Vegeu *Administració de la Generalitat*

poders públics

funcions amb relació a les polítiques i els models d'intervenció contra la violència masclista 53.3

objectius de les actuacions en matèria dels serveis d'atenció i recuperació integral 53.4

principis orientadors en les intervencions 7

Vegeu també *Administració de la Generalitat; Administració pública*

Polícia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra

control del compliment de les mesures judicials 31.1

Vegeu també *cosos i forces de seguretat; serveis d'atenció policial*

precarietat econòmica

definició 3.i

presons

Vegeu *centres d'execució penal*

prestacions econòmiques

ajudes a l'adaptació funcional de la llar 37

determinació de la carència de rendes per a accedir als altres ajuts econòmics 46.2

prestacions a menors d'edat 47.3; 47.4

prestacions d'urgència social 46.3

prestacions econòmiques extraordinàries 46.4

Vegeu també *ajuts escolars; habitatge; indemnitzacions; Fons de garantia de pensions i prestacions; menors d'edat; renda mínima d'inserció*

prevenció de la violència masclista

definició 3.c

previsions pressupostàries per al compliment de la Llei

Vegeu *Govern*

processos penals

Vegeu *Administració de justícia; Administració de la Generalitat*

professionals

formació específica sobre la violència masclista 19

professorat

formació i capacitació 15; 19

obligació d'intervenció en situacions de risc de violència masclista 11.1

obligació de comunicació de fets de violència masclista 11.3

programes

— d'intervenció integral contra la violència masclista

aprovació del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2008-2011 DT5

definició i contingut 84.1; 84.2; 84.3

elaboració, seguiment i avaluació 84.4

informació anual al Parlament DA11

Vegeu també *Institut Català de les Dones*

— de formació específica sobre la violència masclista

Vegeu *formació específica sobre la violència masclista*

— de formació ocupacional i inserció laboral

Vegeu *formació ocupacional i inserció laboral*

prostitució

actuacions del Govern respecte a les dones que l'exerceixen 34.1; 35.1; 38.1; 67

Vegeu també *serveis d'atenció i acolliment d'urgències; violència masclista en l'àmbit social o comunitari*

protecció

Vegeu drets de les dones en risc o en situació de violència masclista

protocols per a una intervenció coordinada contra la violència masclista

contingut 85.1; 85.3; 85.5

elaboració 85.4

objectius 85.2

Vegeu també atenció; assistència

publicitat

continguts amb relació a la violència masclista 22.1; 22.2

recerca en violència masclista

abast 8.2

difusió 6.b; 8.4

promoció 8.3

Vegeu també Govern

recuperació de les dones en situacions de violència masclista

definició 3.f

règim de visites

Vegeu menors d'edat; servei tècnic de punt de trobada

renda mínima d'inserció

percepció de l'ajut 46.1, 46.2

Vegeu també Llei 10/1997; prestacions econòmiques

reparació dels àmbits personals danyats

definició 3.g

residències públiques

accés prioritari 36

revictimització

Vegeu victimització secundària

sensibilització

definició 3.b

elements 9.5

exercici 9.4

generalitats 1.2; 6.b; 9.1

objectiu 9.5

promoció 6.b

Vegeu també *assetjament per raó de sexe; assetjament sexual; Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals; ètnia gitana; vellesa*

Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada

cursos de formació dels professionals que el presten 41.4

definició 55.1

adscripció 54.2.a

funcionament 55.2

funcions 41.2

Vegeu també *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada; Servei de Trucades d'Urgència 112 Catalunya*

Servei de Trucades d'Urgència 112 Catalunya

coordinació amb el Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada 55.2

Vegeu també *Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada*

serveis

— d'acolliment i recuperació

definició 58.1

destinació 58.2

adscripció 54.2.d

— d'acolliment substitutori de la llar

definició 59.1

destinació 59.2

adscripció 54.2.e

— d'atenció a la víctima del delictes

finalitat 62

adscripció 54.2.b

- d'atenció i acolliment d'urgències
 - adscripció* 54.2.c
 - definició* 57.1
 - destinació* 57.3
 - funcionament* 57.2
- d'atenció policial
 - adscripció* 54.2.i
 - definició* 63
- d'informació i atenció a les dones
 - adscripció* 54.2.b
 - definició* 56.1
 - destinació* 56.3
 - funcionament* 56.2
- d'intervenció especialitzada
 - adscripció* 54.2.f
 - definició* 60
- d'orientació jurídica
 - funcions* 41.2; 41.3
 - obligacions dels professionals que els presten* 41.4
- tècnics de punt de trobada
 - adscripció* 54.2.g
 - definició* 61.1
 - tècniques* 61.2

sexisme

Vegeu *currículums educatius*

sida

Vegeu *virus de la immunodeficiència humana*

sindicats

Vegeu *organitzacions sindicals i empresarials*

situacions de violència masclista

Vegeu *violència masclista*

societat civil

obligacions davant els casos de violència masclista 11

subvencions a empreses

Vegeu *Govern*

tecnologies de la informació

accés de les dones en situació de violència masclista 39

torns d'ofici especialitzats

Vegeu *Administració de justícia*

tortura

violència masclista derivada de conflictes armats 5.quart.f

tràfic i explotació sexual de dones i nenes

violència masclista en l'àmbit social o comunitari 5.quart.c

transsexuals

drets amb relació a les situacions de violència masclista 70

Vegeu també *centres d'execució penal*

treball

Vegeu *centres de treball*

vellesa

estratègies de sensibilització destinades al col·lectiu de dones grans 69

victimització secundària

definició 3.b

violació

violència masclista derivada de conflictes armats 5.quart.f

violència

anàlisi de la cultura de la violència 16

violència masclista

àmbits 5

definició 3.a; 7.b

formes 4

identificació de situacions 33; 34.2; 35.3; 36.3; 48.3

mesures per a facilitar-ne la detecció 65

Vegeu també *Administració pública; comunicació; formació específica sobre la violència masclista; informació; intervenció; prevenció; recerca en violència masclista; sensibilització; violència*

— contra els drets sexuals i reproductius de les dones

definició 5.quart.g

— derivada de conflictes armats

definició 5.quart.e

— econòmica

definició 4.1.d

— en l'àmbit de la parella

definició 5.primèr

— en l'àmbit familiar

definició 5.segon

— en l'àmbit laboral

definició 5.tercer

Vegeu també *assetjament*

— en l'àmbit social o comunitari

definició 5.quart

— física

definició 4.1.a

— psicològica

definició 4.1.b

— sexual

definició 4.1.c

Vegeu també *abusos sexuals; agressions sexuals; assetjament sexual; mutilació genital; tràfic i explotació sexual*

VIH

Vegeu *virus de la immunodeficiència humana*

virus de la immunodeficiència humana

*drets de les dones seropositives que pateixen violència
masclista* 72

visites

Vegeu menors d'edat; serveis tècnics de punt de trobada

Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral

actualització DT2

composició 54.2

creació i gestió dels serveis 6.f; 64

definició 54.1

organització dels serveis 54.3

Vegeu també Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada; serveis

Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública

*atenció i assistència davant els abusos i les agressions
sexuals* 32.1

Col·lecció Textos Legislatius

1. Llei del Consell de l'Audiovisual de Catalunya
2. Llei de pensions periòdiques
3. Llei de regulació de la publicitat dinàmica a Catalunya
4. Llei d'ordenació del transport en aigües marítimes i continentals
5. Llei reguladora de la incineració de residus a Catalunya
6. Llei de regulació dels drets d'usdefruit, d'ús i d'habitatció
7. Llei d'acolliment familiar per a persones grans
8. Llei de l'impost sobre grans establiments comercials
9. Llei d'equipaments comercials
10. Llei per la qual es regula la publicitat institucional
11. Llei d'aeroports de Catalunya
12. Llei sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica
13. Llei de creació de l'Institut Català de les Indústries Culturals
14. Llei d'acolliment de persones grans
15. Llei de creació de l'ens Infraestructures Ferroviàries de Catalunya
16. Llei d'urbanisme
17. Llei d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn
18. Llei de cooperació al desenvolupament
19. Llei de meteorologia
20. Llei d'arxius i documents
21. Llei de turisme de Catalunya
22. Llei de protecció contra la contaminació acústica
23. Llei d'ordenació vitivinícola
24. Llei de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència
25. Llei d'orientació agrària
26. Llei de l'Agència Catalana de Protecció de Dades
27. Llei del transport per cable
28. Llei de confraries de pescadors
29. Llei de modificació de la Llei 6/1993, del 15 de juliol, reguladora dels residus
30. Llei de finançament de les infraestructures de tractament de residus i del cànon sobre la deposició de residus
31. Llei de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana
32. Llei de foment de la pau
33. Llei de la mobilitat

34. Llei de les cambres oficials de comerç, indústria i navegació de Catalunya i del Consell General de les Cambres
35. Llei de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents, i de segona modificació de la Llei 18/1996
36. Llei de mesures relatives a la conciliació del treball amb la vida familiar del personal de les administracions públiques catalanes i de modificació dels articles 96 i 97 del Decret legislatiu 1/1997
37. Llei de qualitat agroalimentària
38. Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i de creació del Servei d'Ocupació de Catalunya
39. Llei del taxi
40. Llei de justícia juvenil
41. Llei de modificació de la Llei 37/1991, del 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, i de regulació de l'atenció especial als adolescents amb conductes d'alt risc social
42. Llei de cooperatives
43. Llei d'universitats de Catalunya
44. Llei de creació del Col·legi Professional de l'Audiovisual de Catalunya
45. Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial
46. Llei de contractes d'integració
47. Llei de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de Família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de Successions per causa de mort en el Dret Civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela
48. Llei de la Comissió Jurídica Assessora
49. Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge
50. Llei del Jurat d'Expropiació de Catalunya
51. Llei de modificació de la Llei 8/2004, del 23 de desembre, d'horaris comercials
52. Llei d'equipaments comercials
53. Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya
54. Llei de la iniciativa legislativa popular
55. Llei ferroviària
56. Llei de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals
57. Llei del Consell de Relacions Laborals
58. Llei del *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*
59. Llei de l'obra pública
60. Llei del Centre d'Estudis d'Opinió
61. Llei de l'Agència Tributària de Catalunya
62. Llei de l'Institut Català de la Salut
63. Llei del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència
112 Catalunya

64. Llei de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya
65. Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals
66. Llei de serveis socials
67. Llei del Memorial Democràtic
68. Llei de l'Institut Català Internacional per la Pau
69. Llei de l'Agència Catalana de Turisme
70. Llei del dret a l'habitatge
71. Llei de contractes de conreu
72. Llei de modificació de la Llei 10/1994, de l'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra
73. Llei de l'exercici de les professions de l'esport
74. Llei del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques
75. Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista

